

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Saxta içkilər
öldürür -
qanundakı
boşluq və...
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 9-10 may 2024-cü il Cümə axşamı № 80 (8453) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Hakimiyyətlə müxalifət arasında saziş təklifi - Türkiyə təcrübəsi...

Elman Nəsirov:
"İqtidar-müxalifət dialoqunun daha da dərinləşdirilməsi vacib məsələdir"

yazısı səh.3-də

Azərbaycan və Bolqarıstan arasında mühüm sənəd imzalandı

yazısı səh.4-də

Avropa Gürcüstanla vidalaşır - yanlış siyasəti kim aparır?

yazısı səh.7-də

Paşinyanı Bakıya kim dəvət etsin - rəylər

yazısı səh.4-də

Kilsələrin siyasətdə rolu - II Qareginin təxribat ssenarisi...

yazısı səh.8-də

Ali məktəblərə qəbul planının artırılması zərurəti - səbəb...

yazısı səh.11-də

9 Mayı niyə qeyd etməliyik - rəylər

yazısı səh.10-də

Aliment problemindən çıxış yolu - fond niyə yaradılmır?

yazısı səh.15-də

Taksilərə limit qoyularsa - udan kim, uduzan kim olacaq?

yazısı səh.13-də

Zaqatalada dönerdən kütləvi zəhərlənmə - 40-dan çox insan...

yazısı səh.2-də

SÜLH COP 29 ƏRƏFƏSİ BAŞ TUTA BİLƏR - GÖZLƏR CƏNUBİ QAFQAZDA İKƏN...

Rəsmi İrəvanın dəyişən mövqeyi müsbət dinamikaya ümid yaradır, amma revanşistlər pozuculuq meyllərindən əl çəkmir; deputatlar və siyasət adamlarından ilginclik açıqlamalar

yazısı səh.9-də

Böyük güclərin ticarət yolları uğrunda savaşı qızışır - Azərbaycanın mövqeyi...

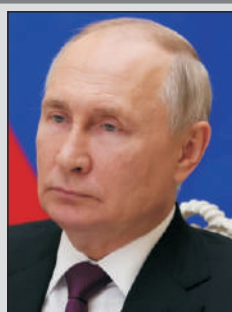
Asiyadan Avropaya yükdaşımalarda aparıcı rolunu itirən Rusiya da mübarizənin ön planındadır

yazısı səh.6-də

Vüqar İskəndərov:
"Şər qüvvələrin fokuslandığı yaş qrupu gənclərdir, ona görə də..."

yazısı səh.13-də

Putin hədəflərini bəyan etdi - Qərblə savaş bitməyəcək

yazısı səh.12-də

Əli Əsədov:
"Azərbaycanla Türkiyə Avropanın enerji təhlükəsizliyində əhəmiyyətli rol oynayır"

yazısı səh.5-də

Prezident İlham Əliyev Ərdoğana COP29-a dəvət məktubu göndərüb

Türkiyəyə rəsmi səfəri çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov mayın 8-də Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğana görüşüb.

APA xəbər verir ki, Ə.Əsədov Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin salamlarını Türkiyənin dövlət başçısına çatdırıb.

Baş nazir cari ilin noyabr ayında Azərbaycanda keçiriləcək COP29-da iştirakla bağlı Prezident İlham Əliyevin dəvət məktubunu Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğana təqdim edib.

Görüş əsnasında Azərbaycan ilə Türkiyə arasında qaradəşlik və müttəfiqlik əlaqələrinin bütün sahələrdə uğurlu inkişafından məmnunluq ifadə olundu, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın müxtəlif istiqamətlərdə perspektivləri müzakirə edildi.

Rusiyanın pullarının Ukraynanın bərpaşına xərclənməsinə dair razılıq əldə olundu

Rusiyanın dondurulmuş aktivlərindən gələn gəlirin Ukraynanın bərpaş üçün istifadə olunması barədə ilkin razılıq əldə olundu.

APA xəbər verir ki, bu barədə Aİ Şurasına sədrlik edən Belçika hökuməti məlumat yayıb.

Bildirilib ki, Aİ səfirləri Rusiyanın immobilizasiya edilmiş aktivlərindən qaynaqlanan gəlirlərlə bağlı tədbirlər haqqında prinsipial razılığa gəliblər.

"Pul Rusiya təcavüzü kontekstində Ukraynanın bərpaş və hərbi müdafiəsini dəstəkləməyə xidmət edəcək", - məlumatda qeyd olunub.

Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula von der Leyen müvafiq razılaşmanı təqdir edib. Aİ rəsmisi bu barədə "X" hesabında paylaşım edib: "Mən Rusiyanın immobilizasiya edilmiş aktivlərindən əldə edilən gəlirlərin Ukrayna üçün istifadə edilməsi təklifimizlə bağlı bugünkü siyasi razılaşmanı alqışlayıram. Bu, Ukraynanı və bütün Avropanı yaşamaq üçün daha təhlükəsiz yerə çevirməkdən daha güclü simvol və daha böyük fayda ola bilməz".

Ermənistan KTMT-nin fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsində iştirakını dayandırır

Ermənistan KTMT-nin fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsində iştirakını dayandırır.

APA xəbər verir ki, bu barədə Ermənistan XİN "Factor"un sorğusuna cavab olaraq bildirib.

Heydər Əliyevin anadan olmasının 101-ci ildönümüdür

Azərbaycan xalqının Ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasından 101 il ötür. Heydər Əlirza oğlu Əliyev 10 may 1923-cü ildə Naxçıvan şəhərində anadan olub.

O, Naxçıvan Pedaqoji Texnikumunu bitirdikdən sonra 1939-41-ci illərdə Azərbaycan Sənaye İnstitutunun (indiki Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti) memarlıq fakültəsində təhsil alıb. 1941-ci ildən Naxçıvan Xalq Daxili İşlər Komissarlığında və Naxçıvan Xalq Komissarları Sovetində şöbə müdiri işləyib. Heydər Əliyev 1944-cü ilin mayında Dövlət təhlükəsizliyi orqanlarına işə göndərilib, Leningradda xüsusi ali təhsil alıb, general rütbəsində yüksəlib.

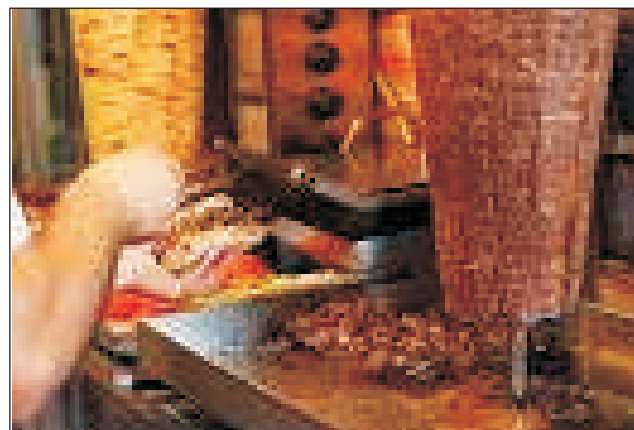
1957-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin tarix fakültəsini bitirib. 1964-cü ildə Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti yanında Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsi sədrinin müavini təyin olunub, 1967-ci ildə isə sədri təyin olunub. 1969-cu ildə Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin 1-ci katibi, Mərkəzi Komitənin büro Bakıda törətdiyi qanlı faciə ilə üzüvü seçilib. H.Əliyev 1976-cı ilin martında Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin Siyasi Bürosu üzvlüyünə namizəd, 1982-ci ilin noyab-

yib. H.Əliyev Dağlıq Qarabağda yaranmış kəskin münaqişəli vəziyyətlə bağlı mərkəzin iki-üzlü siyasətinə etiraz əlaməti olaraq 1991-ci ilin iyulunda Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının sıralarını tərk edib. 1990-cı ilin iyulunda Azərbaycana qayıdan H.Əliyev Naxçıvanda yaşayıb, həmin ildə də Azərbaycan Ali Sovetinə deputat seçilib. 1992-ci ildə Yeni Azərbaycan Partiyasının Naxçıvan şəhərində keçirilmiş təsis qurultayında partiyanın sədri seçilib. O, 1991-1993-cü illərdə Naxçıvan Muxtar Respublika Ali Məclisinin sədri, Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədr müavini olub. Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 15-də Azərbaycan Ali Sovetinin sədri seçilib, iyunun 24-də isə Milli Məclisin qərarı ilə Azərbaycan Prezidentinin səlahiyyətlərini həyata keçirməyə başlayıb. 1993-cü il oktyabrın 3-də ümumxalq səsverməsi nəticəsində Heydər Əliyev Azərbaycan prezidenti seçilib.

H.Əliyev 1998-ci il oktyabrın 11-də yenidən Azərbaycan prezidenti seçilib.

Ümummilli lider 2003-cü il dekabrın 12-də vəfat edib.

Zaqatalada dönerdən kütləvi zəhərlənmə - 40-dan çox insan...

Zaqatalada 40-dan çox insan toyuq dönerindən zəhərlənib.

APA-nın Şimal-qərb bürosunun məlumatına görə, öncə axşam saatla-

rında rayonun Mosul kənd sakini, 1987-ci il təvəllüdlü Aynur Məmmədova və onun iki övladı - 2009-cu il təvəllüdlü Ravil Məmmədov və 2012-ci il təvəllüdlü

Ruslan Məmmədov zəhərlənmə əlamətləri ilə Zaqatala Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına (RMX) müraciət ediblər. Müayinə və aparılan araşdırma zamanı ana və iki övladının döner yedikdən sonra səhhətlərində narahatlıq yarandığı məlum olub.

Bunun ardınca xəstəxanaya digər şəxslər də müraciət etməyə başlayıb.

Toyuq dönerindən zəhərlənərək Zaqatala Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının təcili yardım şöbəsinə müraciət edənlərin sayı 40-ə ötür.

Böyük Britaniya Rusiyanın hərbi attaşesini ölkədən çıxardı

Böyük Britaniya Rusiyanın bu ölkədəki hərbi attaşesi, polkovnik Maksim Yeloviki ölkədən çıxarıb.

APA xəbər verir ki, bu barədə Britaniya müdafiə naziri Qrant Şaps "X" paylaşımında bildirib.

Onun diplomatik statusunun ləğv olunacağı da bildirilib.

Qərarın səbəbləri barədə krallığın daxili işlər naziri Ceyms Kleverli danışib. O deyib ki, buna səbəb Rusiyanın bütövlükdə Avropadakı pozuculuq fəaliyyətidir.

Elşad Nağıyev

Özünü qazi kimi təqdim edən dələduz saxlanıldı

Sumqayıtda özünü qazi kimi təqdim edərək dələduzluq əməlləri törətməkdə şübhəli bilinən 1989-cu il təvəllüdlü Elşad Nağıyev saxlanılıb.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Daxili İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Bildirilib ki, onun Sumqayıt şəhəri ərazisində yaşayan iki Vətən müharibəsi qazisini guya həmin şəxslərə dövlət tərəfindən növbəsiniz avtomobil almaqda köməklik göstərəcəyi vədi verərək zərərçəkənlərin müxtəlif məbləğlərdə pul vəsaitini ələ keçirdiyi məlum olub.

Araşdırmalarla saxlanılan şəxsin Vətən müharibəsi iştirakçısı və ya qazisi olmadığı məlum olub. E.Nağıyev barəsində araşdırmalar davam etdirilir.

Hakimiyyətlə müxalifət arasında saziş təklifi - Türkiyə təcrübəsi..

Elman Nəsirov: "İqtidar-müxalifət dialoqunun daha da dərinləşdirilməsi vacib məsələdir"

Tural Abbaslı: "Biz bu məsələdə geridə qalmışıq"

"Dəyişikliklər təkamül və dinc yolla getməlidir. Mən şəxsən bunun tərəfdarıyam. Hakimiyyətlə cəmiyyət, hakimiyyətlə müxalifət arasında ictimai saziş olmalıdır. Media, vətəndaş cəmiyyəti, ziyalılar, siyasi qüvvələr birgə iradə ortaya qoymağı bacarmalıdır. Hesab edirəm ki, bu barədə düşünməyə dəyər".

Bunu mayın 4-də Müsavat Partiyasının XI qurultayında partiyanın yeni başqanı seçilmiş İsa Qəmbər öz çıxışında deyib.

Bəs bu, necə bir saziş olmalıdır, ona ehtiyac varmı, faydası nə olar? Başqa partiyalar İ. Qəmbərin təklifini dəstəkləyirmi?

Yeri gəlmişkən, ötən həftə Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan müxalifət lideri, Cümhuriyyət Xalq Partiyasının (CHP) sədri Özgür Özəllə 8 ildən sonra ilk dəfə görüşüb. Görüşdə yeni konstitusiyaya bağlı müzakirələr aparılıb. Qeyd olunur ki, görüş hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasının qərarlarının baş tutub və saat yarım davam edib. CHP mənbələri Ərdoğanla Özəl arasındakı görüşün müsbət və məhsuldar keçdiyini bildirib. Məlumat görə, hər iki partiyanın lideri bir-birinə hədiyyələr də təqdim ediblər.

Maraqlıdır ki, görüş zamanı Ərdoğan daxildə siyasətin yumşaldılması prosesinə başlamaq istədiyini bildirib: "Cənab Özəl dedim ki, ilk fürsətdə cavab ziyarəti edəcəyəm... Mən ilk fürsətdə bu səfərlə Türkiyədə siyasətin yumşaldılması prosesinə başlamaq istədim".

Türkiyə liderinə görə, öl-

kənin buna ehtiyacı var.

Azərbaycanda da bu formatda dialoq, yaxud görüş, siyasi yumşalma mümkündür mü? Oxşar ənənə yarana bilərmi? Bundan ötrü nələr etməlidir? Qardaş ölkədəki daxili siyasi münasibətlər modelinin Azərbaycanda tətbiqi realdır mı?

Mövzu ilə bağlı YAP-çı deputat Elman Nəsirov "Yeni Məsavat"a danışdı. Deputat qeyd edib: "Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın əsas ana müxalifət lideri, Cümhuriyyət Xalq Partiyasının (CHP) sədri Özgür Özəllə söhbəti, dialoqu oldu. Bu görüş artıq iqtidar və müxalifət arasında həllini gözləyən məsələlərin tənzimlənməsi baxımından çox mühüm hadisə idi və bir siyasi mədəniyyət nümunəsidir.

Beləliklə, bu dialoqun Türkiyə dövləti və dövlətçiliyi qarısında dayanan çox mühüm məsələlərin tənzimlənməsində çox mühüm mənası, əhəmiyyəti var, cəmiyyəti birləşdirir, parçalanmanın qarşısını alır, dövləti gücləndirir, beynəlxalq təzyiqlər qarşısında potensialını daha da artırır.

Bəli, Müsavat Partiyasına yenidən başqan seçkisi keçirildi və İsa Qəmbər yenidən bu partiyanın başqanı oldu. İsa Qəmbər təcrübəli siyasətçidir və partiyanın rəhbəri olmadığı dövrdə hansı proseslərin getdiyinin fərqləndirir. Fərqləndirir ki, həmin dövrdə vaxtilə sədri olduğu partiya ümummilli məsələlərdə ortaq mövqedən çıxış edə, dövlətin yanında yer ala bilmədi. Belə ki, ikinci Qarabağ müharibəsi və ondan əvvəlki dövrdə siyasi partiyalar

ümummilli məsələlərlə bağlı yekdil mövqedə oldular və yekdil imzaları ilə Azərbaycanı, Azərbaycan dövlətini, onun prezidentini müdafiə etdilər, beynəlxalq qurumlara müraciət etdilər, bunu imzaları ilə təsdiqlədilər. Lakin bütün bu prosesdən AXCP, Milli Şura və eyni zamanda Müsavat Partiyası kənarda qaldı. Amma indi İsa Qəmbərin son çıxışları onu göstərir ki, o, bütün bunları yanlış hesab edir hesab edir ki, müxalifət iqtidara qarşı tənqidi mövqeyini ortaya qoymalıdır, amma tənqid konstruktiv olmalıdır. Tənqid etdiyi məsələlərlə bağlı təkliflər edilməli, ümummilli məsələlərdə ortaq mövqə sərgilənməlidir və iqtidarın qazandığı tarixi uğurları təqdir etməli, bəyənməli və dövlətin, dövlətçiliyin yanında olmalıdır. Müxalifət iqtidara müxalif ola bilər, bu onun funksiyasıdır, amma dövlətə, dövlətçiliyə qarşı müxalif olmaq olmaz.

Bu baxımdan, bəli, iqtidarla müxalifət arasındakı dialoqun daha da dərinləşdirilməsi vacib məsələdir. Ona görə daha da dərinlən ifadəsini işlədirməyi, artıq bu istiqamətdə addımlar atılıb və məlum olduğu kimi, Prezident Administrasiyasında Siyasi partiyalarla və qanunverici hakimiyyətlə iş şöbəsi yaradılıb, bu istiqamətdə çox ciddi fəaliyyət göstərir. Demək olar ki, bütün partiya sədrləri ilə şöbə rəhbərliyinin görüşləri olub, hətta saat məhdudiyyəti olmayıb. Yeni bəzən bu görüşlər 5-6 saat davam edib, partiya sədrlərini narahat edən məsələlər müzakirə olunub, partiyaların

iş şəraitinin yaxşılaşdırılması məsələləri öz həllini tapıb, ümummilli məsələlər ətrafında ortaq mövqedən çıxış etmək ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Yeni bu gün cənab Prezidentin müəyyən etdiyi kurs - yeni iqtidarla müxalifət arasında siyasi dialoqun yaranması və inkişafı kursu davam etdirilir. Ola bilsin ki, indiki məqamda bunun daha da dərinləşdirilməsinə xüsusi ehtiyac var.

Beləliklə, hesab edirəm ki, İsa Qəmbər yenidən başqan seçildəndən sonra iqtidar-müxalifət danışıqları, bu istiqamətdə məsləhətləşmələr daha da intensiv xarakter ala bilər və bu, dövlətimiz, dövlətçiliyimiz üçün çox əhəmiyyətlidir. Biləndə ki, Müsavat Partiyası da bu məsələdə maraqlıdır, şübhəsiz ki, belə olan halda istəklər və maraqlar üst-üstə düşür ki, bu da çox müsbət hadisədir".

AĞ Partiya lideri Tural Abbaslı isə mövzuya bu cür şərh bildirdi: "Bu məsələ ilə bağlı indi saziş təklif edənə vaxtilə Azərbaycanda yanlış ənənəni qoyub, siyasi münasibətlər sistemini "cəngəllik qanunları"na uyğunlaşdırıblar. Amma dünyanın bütün normal inkişaf etmiş, sivil ölkələrində iqtidar-müxalifət münasibətləri səmimidir və burada düşmənçilik yoxdur. Məsələn, sonuncu bələdiyyə seçkilərində CHP sədri Özgür Özəl qalib gəlmişdi, belə olan təqdirdə gerek Ərdoğan ona qarşı daha kinli olmalı idi, onunla görüşməli deyildi. Amma Ərdoğan görüşdə bu fikirləri səsləndirdi ki, "cəmiyyəti parçalamaq olmaz". Seçkilərdə bu və digər tərəflər qalib ola bilər, amma bu məsələ cəmiyyəti parçalayan amilə çevrilməməlidir. Amma qeyd etdiyim kimi, indi özlərini böyük lider hesab edənlərin yanlış siyasəti nəticəsində ölkəmizdə siyasi rəqabət düşmənçilik səviyyəsinə enib. Nəticədə "vəhşi dönmə" yaranıb.

Ümumiyyətlə, iqtidar və müxalifət hər ikisi birlikdə dövlətdir, onları ayırmaq, "bu dövlətdir, o birisi düşməndir" demək olmaz. Bu gün sazişdən danışanlar zamanında işğaldan azad olunan ərazilərə gedən siyasətlərə səviyyəsi şəkildə ad, "ayama" qoşurdular, hansı ki, nəinki siyasətə, insanlığa yaraşma-

Elşad Paşasoyun 50 illik yubileyinə həsr olunmuş toplantı keçirilib

Azərbaycan Mətbuat Şurasında "Yeni Məsavat" qəzetinin əməkdaşı Elşad Paşasoyun 50 illik yubileyinə həsr olunmuş toplantı keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan MŞ sədri Rəşad Məcid bildirib ki, E. Paşasoy istedadı, zəhmətkeşliyi və peşəkarlığı ilə müasir dövr Azərbaycan mediasında özünəməxsus yeri malik həmkarlarımızdandır. Yubilyar jurnalistikaya cəmiyyətdə dəyər qazandıranı bacarıb ki, bu da onu fərqləndirən başlıca xüsusiyyətlərdəndir. MŞ sədri E. Paşasoyu ictimai-siyasi proseslərə münasibət baxımından öz mövqeyi ilə seçilən qələm sahibi kimi səciyyələndirən cəhətlərə də diqqət çəkib və rəhbərlik etdiyi qurumun diplomunu ona təqdim edib.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin sədri Elçin Şıxlı çıxışında E. Paşasoyu jurnalist peşəsinin inceliklərinə bələd olan, yazıları, müsahibələri ilə cəmiyyətdə özündən söz etdirməyi bacaran yaradıcılıq adamı kimi dəyərləndirib.

MŞ İdarə Heyətinin üzvü, "Yeni Məsavat" Media Qrupunun rəhbəri Rauf Arifoğlu yubilyar jurnalistlə bağlı xatirələrindən söz açaraq bildirib ki, E. Paşasoy "Yeni Məsavat"dakı 25 illik fəaliyyəti ərzində nəşrin əsas sütunlarından birinə çevrilib. Bu statusu dolğun və bütöv xarakteri, zəhmətkeşliyi ilə qazanıb.

MŞ İdarə Heyətinin üzvü, "Modern" Media Qrupunun rəhbəri Elşad Eyvazlı da çıxışında xatirələrini bölüşərək, yubilyarın nəcib keyfiyyətlərindən, əməksevərliyindən söz açıb. O, E. Paşasoyun peşəsinin təəssübünü çəkən, jurnalistikaya kübarlıq qazandıran həmkar olduğunu bildirib.

Çıxış edənlərdən "Yeni Məsavat" qəzetinin direktoru Ələsgər Süleymanov, MŞ-nin icraçı katibi Əvəz Rüstəmov, "Türküstan" qəzetinin baş redaktoru Aqil Camal, şüaranı Ahıl Jurnalistlər Məclisinin sədr müavini Əminə Yusifqızı, MŞ-nin icraçı katibinin müavinləri İlqar Tağıyev və Fəridə Ağazadə E. Paşasoyun media cameəsində seçilən, ictimaiyyətdə populyarlıq qazanmış, hörmətlə yanaşılan qələm sahibi olduğunu vurğulayıb, ona qarşıdakı fəaliyyətində uğurlar arzulayıblar.

Sonda çıxış edən E. Paşasoy əməyinə verilən qiymətə görə toplantı iştirakçılarına təşəkkürünü bildirib.

Qeyd edək ki, Elşad Paşa (Paşasoy) Əlhüseyn oğlu 10 may 1974-cü ildə Yardımlı rayonunun Bilnə kəndində anadan olub. 1992-1998-ci illərdə Lənkəran Dövlət Universitetində (əvvəlki Bakı Dövlət Universitetinin Lənkəran filialı) filologiya ixtisası üzrə ali təhsil alıb. 1999-cu ildən "Ekspress" qəzetində aktiv jurnalist fəaliyyətinə başlayıb. Daha sonra "Ekspress", "Ulus", "Ulu Turan" qəzetlərində işləyib. 1999-cu ilin sonlarından indiyədək "Yeni Məsavat" qəzetində çalışır.

yan addım idi. Amma indi deyirlər ki, sazişə gələk.

Biz siyasi münasibətlər sistemimizi Türkiyə modelinə uyğun qurmalıyıq. Qardaş ölkədə siyasi, rəqib partiyalar

var və onlar kəskin rəqabət aparırlar, amma bir-birlərini inkar etmirlər. Biz isə bu məsələdə geridə qalmışıq".

✎ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Məsavat"

Bolqarıstan Prezidenti Rumen Radev mayın 7-də Azərbaycan Respublikasına rəsmi səfərə gəlib. Mayın 8-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Bolqarıstan Prezidenti Rumen Radevlə təkbətək görüşü olub.

Daha sonra Prezident İlham Əliyevin və Rumen Radevin iştirakı ilə Azərbaycan-Bolqarıstan sənədlərinin imzalanması mərasimi olub.

Prezident İlham Əliyev və Prezident Rumen Radev "Azərbaycan Respublikası ilə Bolqarıstan Respublikası arasında strateji tərəfdaşlığın gücləndirilməsi haqqında Birgə Bəyannamə"ni imzalayıblar.

Habelə, dövlət qurumları və şirkətlər arasında sazişlər imzalanıb.

Sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Bolqarıstan Prezidenti Rumen Radev mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər.

Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Azərbaycan qazının Bolqarıstana ixracı ilə əlaqədar artmaqdadır. Keçən il 1 milyard 250 milyon kubmetr Azərbaycan qazı Bolqarıstan bazarına nəql edilib. "Müqayisə üçün deyə bilərəm ki, 2022-ci ildə bu rəqəm cəmi 600 milyon idi", - deyərək dövlətimizin başçısı əlavə edib.

Prezident həmçinin qeyd edib ki, son vaxtlar Azərbaycanla Bolqarıstan arasında ticarət dövriyyəsi bir neçə dəfə artıb. Bunun əsas səbəbinin təbii ki, enerji sektorundakı əməkdaşlıq olduğunu vurğulayan dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, bu əməkdaşlığın bugünkü səviyyəsi və perspektivləri də çox müsbətdir.

İlham Əliyev onu da bildirib ki, Azərbaycan tərəfdaş ölkələrlə, o cümlədən Bolqarıstanla enerji kabeli istiqamətində çox fəal iş aparır. Bir neçə aydan sonra hazır olacaq texniki-iqtisadi əsaslandırmanın işlərin başlanması üçün gözəl

zəmin olacağını vurğulayan dövlətimizin başçısı bildirib: "Beləliklə, Azərbaycan Avropa məkanı üçün təkə neft-qaz təchizatçısı kimi deyil, eyni zamanda yaşıl enerji təchizatçısı kimi özünü göstərəcək. Potensial kifayət qədər genişdir və biz bu barədə eyni zamanda ilin sonunda COP29 konfransında da danışacağıq".

Dövlət başçısı deyib ki, Azərbaycanın sərmayəsi sayəsində Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun modernləşdirilməsi bir neçə gün bundan əvvəl tam başa çatıb. Bu dəmir yolunun ötürmə qabiliyyətinin bir neçə dəfə artırıldığını vurğulayan dövlətimizin başçısı qeyd edib: "Vaxtilə Azərbaycan tərəfindən təşəbbüs kimi irəli sürülmüş bu layihə bu gün imkanları genişləndirilmiş şəkildə Orta dahlizin önəmli seqmenti kimi mühüm rol oynayacaq. Həm Şərq-Qərb istiqaməti üzrə və əks istiqamət üzrə daha böyük həcmdə yüklərin daşınması bizim münasibətlərimizi daha da gücləndirəcək".

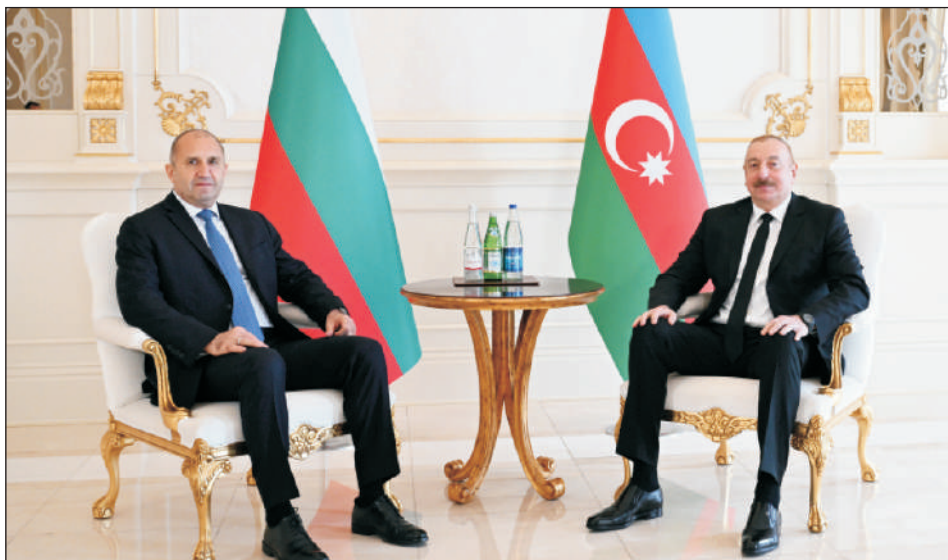
Bolqarıstan Prezidenti Rumen Radev isə bildirib ki, Azərbaycanla Bolqarıstanı ənənəvi dostluq, anlaşma və qarşılıqlı etimada əsaslanan əlaqələr birləşdirir. Biz ən yüksək səviyyədə siyasi-strateji dialoq aparırıq.

O deyib: "Ən yüksək səviyyədə olan siyasi dialoqumuz təkə bizim ölkələrimizin deyil, Qafqaz və Qara dəniz hövzəsinin də iqtisadi firavanlığının təmin olunmasına yaxşı zəmin yaradır və Avropanın enerji təhlükəsizliyinə töhfə verir.

İnanıram ki, imzaladığımız

Azərbaycan və Bolqarıstan arasında mühüm sənəd imzalandı

Prezident İlham Əliyev və Prezident Rumen Radev strateji tərəfdaşlığın gücləndirilməsi haqqında bəyannamə imzaladılar; **deputat:** "Bolqarıstan Azərbaycanın Avropa İttifaqında əsas tərəfdaşlarından biridir"

sənədlər strateji tərəfdaşlığımızı daha da gücləndirəcək".

Bolqarıstan Prezidenti qeyd edib ki, Azərbaycanla münasibətlərin daha yüksək səviyyəyə qalxacağına əmindir: "Azərbaycanın işlənməmiş neft məhsullarından müxtəlif məhsullar hazırlamaqla bağlı təşəbbüsümüz var. Pilot-suz uçuş aparatları vasitəsilə kiçik həcmli yüklərin daşınması sahəsini yarada bilirik.

Azərbaycan Bolqarıstan üçün enerji sahəsində mühüm, həlledici tərəfdaşa çevrilib və ölkəmizin qaz təchizatının şaxələndirilməsində vacib rol oynayır".

"2022-ci ilin payızında Prezident Əliyevin iştirakı ilə Sofiya şəhərində biz Yunanıstanla Bolqarıstan arasında qaz şəbəkəsindən istifadə etməyə başladığımız və beləliklə, Cənub Qaz Dəhlizi Mərkəzi və Şərqi

Avropaya birləşdi", - deyərək Prezident Radev əlavə edib.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vüqar Bayramov bildirib ki, Bolqarıstan Azərbaycanın Avropa İttifaqında əsas tərəfdaşlarından biridir. Son illər iki ölkə arasında iqtisadi və ticarət əlaqələrin daha da dərinləşməsi müşahidə olunur: "İki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi 2023-cü ildə 510.9 mil-

yon dollar olub. Bu əvvəlki ilə nisbətən 57 faiz artım deməkdir. 2021-ci il ilə müqayisədə isə ölkələr arasındakı ticarət dövriyyəsi 7 dəfə artıb. Bu illər üzrə rekord göstəricilərdəndir.

Yunanıstan-Bolqarıstan Qaz İnterkonnektoru (İGB) vasitəsi ilə ötən il Bolqarıstana yarım milyard kubmetr qaz nəql edilib. Bu rəqəm 2024-cü ildə 1 milyard kubmetrədək yüksələcək. İxracatın daha sonra 1.5 milyard kubmetrədək artacağı gözlənilir. İGB-nin ötürmə qabiliyyətinin 3,5 milyard kubmetrdən 5,5 milyard kubmetrədək artırılması isə Slovakiya, Rumıniya, Şimali Makedoniya kimi ölkələrin də Azərbaycan qazını almasına imkan yarada bilər. Mərkəzi, Şərqi Avropa enerji təhlükəsizliyini daha çox Azərbaycanın mavi qazı hesabına gücləndirmək niyyətindədir.

Göründüyü kimi, ölkələr arasındakı strateji əməkdaşlıq dinamik inkişaf edir. Qarşılıqlı rəsmi səfərlər bu əməkdaşlığın daha da dərinləşməsinə töhfə verməkdədir".

□ **Əlibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Paşinyanı Bakıya kim dəvət etsin - rəylər

Politoloq: "Bu addımla həm də bütün dünyaya sülh tərəfdarı olduğumuzu bir daha sübut etmiş olarıq"

COP29 çərçivəsində Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın da Bakıya dəvət edilməsi ilə bağlı bir müddətdir müzakirələr gedir. Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin rəhbəri, Milli Məclisin komitə sədri Zəhid Oruc bildirib ki, Paşinyanı Bakıya dəvət etmək olar.

Söhbət yəqin ki, noyabrda Bakıda baş tutacaq COP29 global miqyaslı tədbirdən gədir. Ehtimal etmək olar ki, bu, yalnızca deputatın təklifi deyil, həm də hakimiyyətin yuxarı eşelonunda mövcud olan istəkdir.

Təxminən bir il qabaq Türkiyədə Rəcəb Tayyib Ərdoğanın andıçmə mərasimində iştirak edən Ermənistan baş naziri rəsmi dəvət olarsa, yəqin ki, Bakıya da gələr.

Ekspertlər bildirir ki, COP29-a qədər sülh müqaviləsi imzalanarsa, Paşinyanın Bakıya dəvət edilməsi etimad mühitinin möhkəmlənməsinə ciddi töhfə verə bilər. Hər bir halda iki xalqın düşmənçiliyi əbədi sürməməlidir və bunu aradan qaldırmaq üçün tarixi bir şərait yetişib.

Bu arada Paşinyan da deyib ki, Ermənistan Türkiyə və Azərbaycanla düşmənçiliyin

sona çatmasına nail olmalıdır: "Regiondakı vəziyyətlə bağlı bizim mövqeyimiz belədir: İran və Gürcüstanla əlaqələrin dərinləşməsi, Türkiyə və Azərbaycanla düşmənçiliyi idarə etmək, onu sənəqləmək və bitirmək".

Paşinyanın Bakıya dəvət edilməsi hansı şərtlə, hansı halda mümkündür və bu dəvət konkret kim tərəfindən edilməlidir?

Sabiq maliyyə naziri, professor Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, bütün müharibələrin və qarşıdur-

maların sonu sülhlə bitir. Azərbaycanla Ermənistan arasında qarşıdurmanın hansı səviyyədə olmasından asılı olmayaraq, bu münasibət də sonda sülhlə yekunlaşmalıdır. Bu sülh nə qədər tez baş tutarsa, xalqlar da bundan bir o qədər çox fayda götürürlər: "Azərbaycan hökuməti bu sülhün tezliklə baş tutmasını istəyir. Lakin çox təəssüf ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında gərginliyi on illər boyu körükləyən qüvvələrə bu sərf etmir. Bölgəmizi münasibətlər vasitəsilə idarə etmək istəyənlər hər

vəchlə iki qonşu ölkə arasında sülh müqaviləsinin bağlanmasına əngəl törətməyə çalışırlar. Lakin hadisələr heç də onların arzuladığı kimi inkişaf etmir. Son dövrdə Azərbaycanla Ermənistan arasında birbaşa dialoqun baş tutması istiqamətində hər iki tərəfdən atılan addımlar öz səmərəsini verməkdədir. İki ölkənin xarici işlər nazirlərinin mütəmadi görüşləri, sərhəddə delimitasiya və demarkasiya işlərinin irəliləməsi, mövcud gərginliyin sabitləşməsinə və bu münasibətlərin başqa müstəviyə keçməsi-

nə yol açaq.

Bu sırada cari ilin noyabr ayında Bakıda keçiriləcək COP29 tədbirlərində Nikol Paşinyanın iştirakı da məqbul hal kimi dəyərləndirilməlidir. Unutmayaq ki, Qarabağ problemi və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü ilə bağlı məsələlərdə Paşinyan gec də olsa gerçəkləri anladı və pozitiv mövqe tuta bildi. Düzdür, o, bu yola öz xoşu ilə gəlmədi. Onu bu yola Azərbaycan Prezidentinin sərgilədiyi hərbi-siyasi diplomatiya vadar etdi və Nikol Paşinyan bu diplomatiyanın qarşısında müqavimət göstərməyə özündə cəsarət tapmayıb, təslim oldu.

Məğlub bir ölkənin başçısının Azərbaycanla keçiriləcək və bütün dünyaya səs salacaq bir beynəlxalq tədbirə dəvətini normal hesab edirəm. Biz bu addımla həm də bütün dünyaya sülh tərəfdarı olduğumuzu bir daha sübut etmiş olarıq. Dəvət ediləcəksə, yəqin ki, müvafiq rəsmi instansiyaların dəvəti olacaq".

Politoloq Yusif Bağırzadə bildirdi ki, COP29-a ev sahibliyi etmək növbəsi Şərqi Avropa regional qrupuna düşmüşdür. Sözügedən qrupa daxil olan ölkəmiz də konfransın Azərbaycanda keçirilməsi ilə bağlı namizədliyini irəli sürmüşdür: "Azərbaycanla yanaşı, Ermənistan və Bolqarıstan da namizədliklərini vermişdilər. 2023-cü il dekabrın 7-də Azərbaycan Res-

publikası Prezidentinin Administrasiyası və Ermənistan baş nazirinin Aparatı arasında aparılmış danışıqların nəticəsi olaraq verilmiş birgə bəyannatda Ermənistan Azərbaycanın xeyrinə öz namizədliyini geri çəkib. Bundan sonra Bolqarıstan da öz namizədliyini geri götürüb. Beləliklə, dekabrın 9-da Şərqi Avropa regional qrupu Azərbaycanı 2024-cü ildə COP29-a ev sahibliyi edəcək ölkə kimi müəyyənləşdirib. Yəni başqa sözlə desək, Azərbaycanın yekdilliklə COP29-a ev sahibi ölkə kimi tanınması faktiki olaraq həm də Ermənistanla əldə olunan razılaşmanın nəticəsidir. Təkcə bu fakt belə erməni baş nazirinin noyabrda keçiriləcək COP29 tədbirlərinə dəvət oluna biləcəyi ehtimallarını artırır. Ermənistan tərəfinin noyabraqədər sülh sazişinin imzalanması ehtimalı yüksəkdir fikirlərini də nəzərə aldıqda bu ehtimal artır.

Yeni başqa sözlə, eger həqiqətən də sülh sazişi imzalanmasa belə, ən azından çərçivə sazişinin imzalanacağı halda Nikol Paşinyanı da Bakıda keçiriləcək konfransa dəvət etmək olar.

Dəvətin konkret kimin tərəfindən edilməsi də burada elə bir prinsipial əhəmiyyət kəsb etmir. Bu, dövlət başçısı da ola bilər, COP29-un prezidenti təyin edilmiş Muxtar Babayev də".

□ **Əlibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Azərbaycanla Slovakiyanın strateji tərəfdaşlığı nələr qazandıracaq - təhlil

Ekspert: "Hazırda 8 ölkəyə təbii qaz ixrac edirik, Slovakiya 9-cu ölkə olacaq, Azərbaycan qazına ehtiyacı olan Avropa dövlətlərinin sayı artır"

Xəbər verdiyimiz kimi, mayın 6-7-də Slovakiyanın baş naziri Robert Fitso Azərbaycana səfər edib. Səfər zamanı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Robert Fitsonun iştirakı ilə Azərbaycan-Slovakiya sənədlərinin imzalanması mərasimi olub. Tərəflər "Azərbaycan Respublikası ilə Slovakiya Respublikası arasında strateji tərəfdaşlığın yaradılması haqqında Birgə Bəyannamə"ni imzalayıblar.

Həmçinin Azərbaycanın müdafiə sənayesi naziri Vüqar Mustafayev və Slovakiya baş nazirinin müavini, müdafiə naziri Robert Kalinak "Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi ilə Slovakiya Respublikasının Müdafiə Nazirliyi arasında hərbi-texniki əməkdaşlıq sahəsində Anlaşma Memorandumu"nu, Azərbaycanın müdafiə naziri Zakir Həsənov və Slovakiya baş nazirinin müavini, müdafiə naziri Robert Kalinak "Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi ilə Slovakiya Respublikasının Müdafiə Nazirliyi arasında müdafiə sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş"i imzalayıblar.

"Bu gün Slovakiya-Azərbaycan əlaqələrində yeni səhifə açılır". Bunu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Robert Fitso ilə mətbuata bəyanatında söyləyib. "Ümid edirik ki, bizim müştərək yolu-muz çox uğurlu olacaq", - deyərək dövlət başçısı vurğulayıb.

Azərbaycanla Slovakiya arasında əməkdaşlığın istiqamətlərinə toxunan İ.Əliyev ilk olaraq enerji sahəsinin adını qeyd edib: "Təbii ki, bu gün energetika sektorunda-

kı əməkdaşlıq çox geniş müzakirə edilmişdir. Azərbaycan hazırda 8 ölkəyə öz təbii qazını ixrac edir və ümidvaram ki, 9-cu ölkə Slovakiya olacaq. Keçən ilin aprel ayında "Həm-rəylik Həlfəsi" adlanan sənəd imzalanmışdır və beləliklə, Azərbaycan qazını Slovakiya bazarına da nəql etmək üçün yaxşı imkanlar yaradılmışdır.

Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında qaz və enerji sahəsində imzalanmış strateji tərəfdaşlıq Bəyannaməsi icra edilir. Azərbaycan öz təbii qazını Avropa məkanına etibarlı yollarla nəql edir. Avropaya təchizat 2021-ci ildə 8 milyard kubmetrdən bu il 12 milyard kubmetrə qədər qalxacaq. Bu da Azərbaycanın ümumi qaz ixracının 50 faizini təşkil edir. Bizim planlarımızda 2027-ci ilin sonuna qədər təkcə Avropa İttifaqı məkanına 20 milyard kubmetr qazın nəql edilməsi məsələsi dayanmışdır və mən hesab edirəm ki, biz buna nail olacağıq.

Bu gün eyni zamanda ticarət döviyyəsinin artırılması istiqamətində aparılacaq işlər də diqqət yetirildi. Bildiyiniz kimi, bu gün Slovakiya-Azərbaycan biznes forumu keçirildi, onlarla slovakıyalı iş adamı Azərbaycanda səfərdədir. Bir çox sərmayə layihələri də müzakirə edilir. Bu gün bu məsələlər də müzakirə edildi və hər iki tərəfdən buna, necə deyirlər, yaşıl işiq yandırılmışdır.

Əməkdaşlığımızın bir əlamətdar istiqaməti də azad edilmiş torpaqlarda Slovakiya şirkətinin fəaliyyətidir. Ağdamın Qərvənd kəndinin yenidən qurulması Slovakiya şirkəti tərəfindən icra ediləcək. Bu da təbii ki, həm böyük rəmzi mənə daşıyır, çünki əlaqələrimizin səmimiyyətinin dərəcəsi-

ni göstərir. Eyni zamanda işğaldan azad edilmiş torpaqlarda ən müasir standartlara cavab verən "Ağıllı şəhər", "Ağıllı kənd" konsepsiyası əsasında slovakıyalı mütəxəssislər tərəfindən görülməli işlər, əlbəttə ki, oraya qayıdacaq insanları sevindirəcək".

Slovakiyanın baş naziri Robert Fitso isə ölkələr arasında qarşılıqlı ticarət döviyyəsinin artırılmasının gərəkdiyini vurğulayıb: "Qarşılıqlı ticarət döviyyəmizin həcmi çox aşağıdır. Bu, təxminən 70 milyon avrodan bir az çox təşkil edir. Aktiv balans Slovakiya tərəfindədir. Bu, məşin-qayırma sənayesinə aiddir və bunun da təxminən 75-80 faizi Slovakiya avtomobil sənayesinin payına düşür. Səfərin həzirlənməsi zamanı təbii ki, bu, nəzərə alındı. Slovakiyada belə bir məsələ var: 10 işi eyni anda görə bilməzsiniz. Ona görə də cənab Prezidentlə bizim üçün vacib olan 3 əsas sahəyə diqqət ayırmağı razılaşdırdıq".

Slovakiya Azərbaycanla hərbi sənaye sahəsində də əməkdaşlıqda maraqlıdır: "Slovakiyada müdafiə sənayesinin inkişafını dəstəkləmişəm. Cənab Prezidentlə bəzi layihələri müzakirə etdik. Texnologiya Slovakiyadan və maliyyə Azərbaycanından olacaq. İstehsal ediləcək silahlar ya ixrac olunacaq, ya da Azərbaycanda qalacaq. Bildiyimiz kimi, Ukraynadakı müharibə parametrləri tamamilə dəyişib. Hazırda silahlarla bağlı ciddi çatışmazlıq var. Bunu edə biləcək, hər iki ölkə üçün faydalı olacağını düşünürəm".

Fitso Azərbaycan qazının Rusiya və Ukrayna üzərindən Slovakiyaya, oradan isə digər Avropa ölkələrinə nəqlini təklif edib: "Azərbay-

can təbii qazının Slovakiyaya idxalını da həyata keçirə bilər. Detallara varmaq istəməzdim. Rusiya və Ukrayna bəlli səbəblərə görə Avropaya artıq qaz ixrac edə bilmir. Slovakiyaya böyük həcmdə qazın gətirilməsində təbii ki, maraqlıyıq. İldə təxminən 20 milyard kubmetr qazdan söhbət gedir. Bu, Avropaya gələn qazın böyük ölçüdə şəxələndirilməsinə töhfə verəcək. Bu müqavilənin imzalanmasına çox yaxındır.

Ukrayna-Rusiya sərhəddən Azərbaycan qazını nəql etmək olar. Beləliklə, tranzit həcm

20 milyard kubmetr təşkil edər. Ukrayna-Azərbaycan-Rusiya əməkdaşlığı sayəsində bu qaz həmin boru ilə Mərkəzi Avropa istiqamətində gedə bilər. Cənab Prezident bu layihəyə maraqla yanaşdı, çünki sizin qazın tranziti üçün o böyük fürsətdir".

Fitso həmçinin ölkəsinin "Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında körpü olmağa" hazır olduğunu bildirib. "Avropa İttifaqında Azərbaycanda olan obyektiv vəziyyəti təqdim etmək istəyirik", - deyərək baş nazir əlavə edib.

Qeyd edək ki, bu ilin yanvar-martında Azərbaycanın Slovakiyaya ixracı 37 min dollar, idxalı isə 9,2 milyon dollar təşkil edib. İdxal ikiqat azalıb - ötən ilin eyni dövründə 18,8 milyon dollarla körpü idxal qeydə alınmışdı. Keçən il bütövlükdə ixracımız 604 min 469.37 dollar, idxalımız isə 65 milyon 658.86 min dollar təşkil edib. Qarşılıqlı ticarət-iqtisadi əlaqələrin həcmi nəzərə alsaq, Azərbaycanla Slovakiyanın əməkdaşlığında siyasi aspektlərin daha güclü olduğunu deyə bilərik.

Politoloq, Atlas Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlunun fikrincə, Slovakiyanın baş naziri Robert Fitsonun mayın 7-də Azərbaycana səfəri və Bakıda əldə edilən razılaşmalar iki ölkə arasında əməkdaşlığın artacağına işarədir: "Prezident İlham Əliyevin Robert Fitsonun Bakıya gəlişini və əldə edilən razılaşmaları Slovakiya-Azərbaycan əlaqələrinin tarixində çox əlamətdar gün kimi qeyd etməsi bundan xəbər verir. İki ölkənin liderinin imzaladığı strateji tərəfdaşlıq haqqında Birgə Bəyannamə ciddi siyasi sənəddir. Bu sənəddə əməkdaşlığın gələcək inkişaf konturları açıq göstərilir.

Əli Əsədov: "Azərbaycanla Türkiyə Avropanın enerji təhlükəsizliyində əhəmiyyətli rol oynayır"

Azərbaycan və Türkiyə arasında qarşılıqlı sərmayələrin həcmi məmnunluq doğurur.

APA xəbər verir ki, bunu baş nazir Əli Əsədov Türkiyə-Azərbaycan Birgə İqtisadi Komissiyasının iclasından sonra keçirilən mətbuat konfransında deyib.

Baş nazir bildirib ki, qarşılıqlı sərmayə qoyuluşunun bundan sonra da davam etməsi barədə razılıq əldə olunub: "Yeni birgə layihələrin nəzərdən keçirilməsi ilə bağlı aidiyyəti qurumlara tapşırıqlar verdik. Birlikdə reallaşdırdığımız nəhəng layihələr dünya enerji xəritəsini dəyişdirir. Ölkələrimiz Avropanın enerji təhlükəsizliyində əhəmiyyətli rol oynayır. Həm Azərbaycan, həm Türkiyə hökumətləri biznes dairələri arasında dialoqun artırılmasına dəstək verməyə hazırdır. Ölkələrimizdə bir-birimizə olan yüksək inam və etibar biznes dialoqunun uğurla davam edəceyini deməyə əsas verir. Səfərin nəticələri ikitərəfli münasibətlərin daha da inkişafına təkan verəcək. Prezidentlərimiz arasında mövcud olan möhkəm qardaşlıq əlaqələri münasibətlərimizin inkişafına təsir göstərən ən əsas amildir. Əminəm ki, ölkələrimiz arasında olan əməkdaşlıq bütün sahələr üzrə bundan sonra da davam edəcək".

Birincisi, imzalanan sənədlər arasında müdafiə və müdafiə sənayesi sahələrinə aid sənədlər var. İki ölkənin müdafiə sahəsində birgə istehsal sahələrinin yaradılması Azərbaycan üçün vacibdir. Azərbaycan müdafiə sahəsində əsasən Türkiyə və İsrailə əməkdaşlıq edir və bu iki ölkədən modern hərbi texnika alır. Bu sıraya Slovakiya da qoşulacaq. Bu həm də ona görə vacibdir ki, çox az Avropa dövləti Azərbaycanla müdafiə sahəsində əməkdaşlıq edir. Slovakiyadan sonra digər Avropa dövlətlərinin də müdafiə sahəsində Azərbaycanla əməkdaşlığa marağı artacaq.

İkincisi, Slovakiya və Azərbaycan enerji sahəsində əməkdaşlığı genişləndirəcəklər. Azərbaycan Slovakiyaya qaz nəqlini planlaşdırır. Azərbaycan hazırda 8 ölkəyə öz təbii qazını ixrac edir və Slovakiya 9-cu ölkə olacaq. Azərbaycan qazına ehtiyacı olan Avropa dövlətlərinin sayı artır. Azərbaycan Avropaya qaz nəqlini indiki 12 milyard kubmetrdən 2027-ci ilə qədər 20 milyard kubmetrə çatdırmağı planlaşdırır. Azərbaycan qaz hasilatını artırıqca Avropaya nəql də artacaq. Bundan başqa, Azərbaycan yaxın illərdə Avropaya yaşıl enerji də nəql etməyə başlayacaq ki, bu Bakı ilə Brüssel arasında əməkdaşlıq üst səviyyəyə qaldıracaq. Slovakiyanın baş naziri Azərbaycan Prezidentinə qazın Rusiya və Ukrayna üzərindən Slovakiyaya nəqlini də təklif edib. Ancaq Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda bu təklifi reallaşdırmaq çətindir. Azərbaycan üçün hazırkı nəql yolları və interkonektorlar kifayətdir.

Üçüncüsü, Slovakiya şirkəti Ağdamın Qərvənd kəndinin yenidən qurulmasında iştirak edəcək. Bu əməl də Azərbaycan üçün vacibdir. Özbə-

kistan Füzulidə məktəb, Qazaxıstan mədəniyyət binası inşa etdi. Qırğızıstan Ağdamın Xıdırli kəndində məktəb tikəcək. Türkiyə ilə yanaşı Böyük Britaniya və Macarıstan şirkətləri Qarabağın yenidən qurulmasında iştirak edirlər. Bu sıraya Slovakiyanın qoşulması digər Avropa dövlətlərinin şirkətlərini də Qarabağa cəlb edəcək".

Politoloq bildirir ki, Avropada Robert Fitsonu Macarıstanın baş naziri Viktor Orbana bənzədirlər: "Hər ikisi Ukraynaya hərbi yardımın əleyhinədir və hər ikisi Avropa İttifaqının diqtəsini qəbul etmir, o cümlədən müstəqil xarici və təhlükəsizlik siyasətinə üstünlük verir. Digər tərəfdən, Viktor Orbandan sonra Robert Fitso da Azərbaycanla tərəfdaşlığı gücləndirməyə qərar verib. Robert Fitso Bakı ilə Brüssel arasında siyasi mövzularda fikir ayrılığından xəbərdardır. Buna görə də Slovakiyanın baş naziri Bakıda birgə mətbuat konfransında çıxış edərkən ölkəsinin Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında körpü rolunu oynaya biləcəyini söylədi. Azərbaycanın Ermənistanla dialoq məsələsində vasitəçiyə ehtiyacı olmadığı kimi Avropa İttifaqı ilə dialoqunda da vasitəçiyə ehtiyacı yoxdur, birbaşa danışıqlar formatı mövcuddur. Buna baxmayaraq, Avropa İttifaqının üzvü olan Slovakiya və bu ölkənin rəsmilərinin Avropa İttifaqı çərçivəsində Azərbaycanın mövqelərini müdafiə etməsi ölkəmiz üçün faydalı olacaq. Slovakiya Azərbaycanla tərəfdaşlığını gücləndirmək istəyərkən, iki ölkə arasında ticarət döviyyəsinin cəmi 70 milyon avro təşkil etməsi kiçik rəqəmdir. Bu mənada ticarəti artırmağa və orta qıtsadi layihələrin reallaşdırılmasına ehtiyac var".

□ Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"

Bir neçə beynəlxalq ticarət dəhlizinin kəsişməsində yerləşən Azərbaycan bu mövqeyindən maksimum bəhrələnməyə can atır. Rəsmi Bakı həm Şimal-Cənub, həm də Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizləri çərçivəsində fəaliyyətlərini genişləndirməklə, öz ərazisindən yükdaşımalarda mümkün qədər çox hissəsinin reallaşmasına çalışır. Azərbaycanın bu çalışmaları beynəlxalq güclər arasında mühüm ticarət yollarına nəzarət uğrunda mübarizənin son dərəcə kəskinləşdiyi bir dövrə təsadüf edir.

Politoloq, Atlas Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, Yaxın Şərq regionunda baş verən son hadisələr məhz ticarət yolları uğrunda mübarizənin nəticəsidir: "Böyük dövlətlər arasında nəqliyyat dəhlizlərinə nəzarət uğrunda mübarizə güclənib. Hindistan qlobal təchizat zəncirinə hakim olmaq məqsədi ilə sentyabrın 9-10 tarixlərində Hindistanda "Bir dünya, bir ailə və bir gələcək" başlığı altında G-20 Dövlət Başçıları'nın 18-ci Sammiti keçirilmişdi. Yığıncaq çərçivəsində Qlobal İnfrastruktur və İnvestisiya Tərəfdaşlığı və Hindistan-Yaxın Şərq-Avropa İqtisadi Dəhlizi sessiyası da baş tutmuşdu. Hindistanın baş naziri Narendra Modi bu sessiyada Hindistan-Yaxın Şərq-Avropa İqtisadi Dəhlizi elan etmişdi. İqtisadi dəhlizlə bağlı Hindistan, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ), Səudiyyə Ərəbistanı, Avropa İttifaqı, Fransa, İtaliya, Almaniya və ABŞ anlaşıma memorandumu imzalamışdı.

Hindistan-Yaxın Şərq-Avropa İqtisadi Dəhlizi iki ayrı koridordan ibarət olacaq. Hindistan Qərbi Asiya və Yaxın Şərqi birləşdirəcək Şərq dəhlizi və Qərbi Asiya və Yaxın Şərqi Avropanı birləşdirəcək Şimal dəhlizindən ibarətdir. Təklif olunan dəhliz layihəsi Hindistandan BƏƏ-yə qədər uzanacaq, daha sonra Səudiyyə Ərəbistanı, İordaniya və İsraildən keçərək Avropaya uzanacaq. Layihə Hindistandan yüklənən malların İsrail və Yunanistan limanları vasitəsilə Avropaya daha sürətli göndərilməsini nəzərdə tutur.

Ağ Ev sahibi Co Baydenin "böyük bir iş" kimi qiymətləndirdiyi IMEC, ABŞ-ın Hind-Sakit okean və Yaxın Şərq strategiyasının əsas sütunlarından biridir. "Politico" nəşrinin hesabatına görə, Qərb ümid edir ki, ABŞ-ın Çinin "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsünə (BRI) alternativ kimi təsvir edilən bu iqtisadi dəhliz Pekinin artan geosiyasi müdaxiləsinə məhdudlaşdırıla bilər. Dehli mart ayında Hindistan və Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ) arasında təklif olunan gəmi-dəmir tranzit şəbəkəsinin, IMEC-in gücləndirilməsi və istismarı üçün

Böyük güclərin ticarət yolları uğrunda savaşı qızışır - Azərbaycanın mövqeyi...

Asiyadan Avropaya yükdaşımalarda aparıcı rolunu itirən Rusiya da mübarizənin ön planındadır

əməkdaşlıq haqqında Hökumətlərarası Çərçivə Sazişini (IGFA) təsdiqləyib".

Politoloq bildirir ki, Səudiyyə Ərəbistanı artıq layihəyə 20 milyard dollar (18,4 milyard avro) sərmayə qoymağı öhdəsinə götürüb ki, bunun da böyük hissəsi dəmir yolu şəbəkəsinə aiddir: "Təklif olunan iqtisadi dəhliz, Hindistan mallarını dəmir yolu və dəniz şəbəkələri vasitəsilə Yaxın Şərq üzərindən Avropaya daşımaq məqsədi ilə hazırlanıb və layihənin əsas hissələrindən birinin dəmir yolu olacağı gözlənilir. Bu əlaqə BƏƏ və Səudiyyə Ərəbistanını İordaniya vasitəsilə İsrailə birləşdirəcək. Bir qrup analitikin fikrincə, layihə uğurlu olarsa, IMEC Avropanın iqtisadi dayanıqlılığını gücləndirə və ticarətin diversifikasiyası seçimlərini artırır bilər.

Çinin "Bir kəmə, bir yol" layihəsi təxminən 150 ölkəni, dünya əhalisinin 60 faizini əhatə edir. ABŞ-ın dəstəklədiyi alternativ layihə özünü təsdiq etdirməlidir. Yaxın Şərqdəki gərginlik və İranın dəstəklədiyi hüsni üsyançıların Qırmızı dənizdəki gəmilərə hücumları IMEC layihəsinin reallaşmasına əngəldir".

Asiyadan Avropaya yükdaşımalarda aparıcı rolunu itirən Rusiya da mübarizənin ön planındadır: bütün mümkün vasitələrlə həm özünün Hindistan və digər Asiya ölkələri ilə ticarətinin təhlükəsizliyini təmin etməyə, həm

də Hindistandan Avropaya IMEC-dən daha sərfəli dəhliz formalaşdırmaqla ABŞ-ın layihəsinə səmərəsiz hala gətirməyə çalışır. Uzun illər Moskvanın soyuq yanaşdığı Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi layihəsinin icrası istiqamətində mühüm addımlar atılır. Aprel ayında Prezident İlham Əliyev Moskvaya səfəri zamanı Rusiya prezidenti Vladimir Putin bildirib ki, bu nəqliyyat dəhlizi Şimal dənizi marşrutunu Fars körfəzi ilə birləşdirəcək və Rusiyanın Hindistana çıxışını təmin edəcək. O, böyük şirkətləri dəhlizlərin özünü artırılması ilə doğruldacağını deyib.

Qeyd edək ki, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi uzunluğu 7,2 min kilometr olan multimodal marşrutdur. Hesab olunur ki, Sankt-Peterburqu İran və Hindistan limanları ilə birləşdirəcək və beləliklə, Süveyş kanalı vasitəsilə Avropanı digər ölkələrlə birləşdirən dəniz yoluna alternativ olacaq. Son nöqtə İranın Fars körfəzi sahilindəki Bəndər-Abbas limanıdır, buradan yüklər dəniz yolu ilə Hindistana və əksinə çatdırıla bilər. Dəhlizin 3 qolu var: qərb qolu Azərbaycan, şərq qolu Qazaxıstan və Türkmənistan, mərkəz qolu Xəzər dənizi vasitəsilə İran və Rusiyayı birləşdirir.

Rusiyanın nəqliyyat naziri Vitali Savelyevin dediyinə görə, gələcəkdə Şimal-Cənub

nəqliyyat dəhlizi üzrə yük axını tələbatdan asılı olaraq ildə 60-100 milyon tona qədər ola bilər. Lakin bu həddə çatmaq üçün dəhlizin inkişafına irihəcmli sərmayələr yatırılmalıdır. "N.Trans Lab" beynəlxalq agentliyinin ekspertlərinə görə, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin genişləndirilməsi üzrə mövcud layihələr infrastruktur məhdudiyyətlərini aradan qaldırmaq üçün yetərli deyil. Belə ki, dəhlizin hər iki quru marşrutu üzrə yükdaşımalarda artırılmasına İran, Qazaxıstan, Türkmənistan, Azərbaycan, Gürcüstan ərazisindən keçərək Türkiyə və Avropa ölkələrinə qədər uzanır. 2023-cü ildə bu marşrutla 2,7 milyon tondan çox yük daşınıb ki, bu da 2022-ci ilə müqayisədə 86 faiz çoxdur. 2024-cü il üçün perspektiv plan təxminən 4 milyon tondur.

Ötən payızdan - Qırmızı dənizdə yükdaşımalarda ciddi problem yaranandan sonra Avropa İttifaqının bu dəhlizə marağı qat-qat artıb. Mart ayında rəsmi Brüssel marşrutun zəif həlqələri olan Qazaxıstan, Özbəkistan və Qırğızıstanda infrastrukturla bağlı layihələrə 4,7 milyard avro ayırıb. Al-nin dəhlizin inkişafına 10 milyard avro sərf edəcəyi açıqlanıb.

Lakin bu yatırımların dəhlizin gözlənilən inkişaf səviyyəsinə çatması üçün yetərli hesab olunmur. Layihənin icrasına vəsaitin ayıran Asiya İnkişaf Bankının Mərkəzi və Qərbi Asiya Regional Departamentinin Baş direktoru Yevgeni Jukov hesab edir ki, dəhlizin cəlbedici olması üçün bir sıra istiqamətlərdə ciddi işlər görülməlidir: "Bu dəhliz Çindən Qazaxıstan, Özbəkistan, Azərbaycan, Gürcüstan və ondan kənara uzanır. Biz bu istiqamətdə fəaliyyətimizi davam etdirəcəyik. Çünki bu dəhlizin iqtisadi cəhətdən səmərəli olması üçün infraqurata əhəmiyyətli investisiyalar, həmçinin siyasətdə dəyişikliklər, islahatlar, tariflərin və sərhəd prosedurlarının uyğunlaşdırılması tə-

yatırımın 157 milyon dolları

Rusiya ərazisində layihələrə sərf oluna bilər. Azərbaycana 1,7 milyard dolların yatırılması təklif olunur ki, burada ən kapital tutumlu hissə əlavə magistral dəmiryolunun çəkilməsi və 244 kilometrlik Ələt-Astara hissəsinin elektrifikasiyası olacaq.

İran ərazisində həyata keçirilməli olan layihələrin maliyyə tutumunu ekspertlər 15,8 milyard dollar həcmində dəyərləndirirlər. Lakin bu yatırımların hansı ölkə tərəfindən reallaşdırılması ciddi müzakirə mövzudur.

Asiyanın əsas nəhəngi olan Çindən Avropaya uzanan dəhliz isə Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutudur. Marşrut Çin, Qazaxıstan, Xəzər dənizi, Azərbaycan, Gürcüstan ərazisindən keçərək Türkiyə və Avropa ölkələrinə qədər uzanır. 2023-cü ildə bu marşrutla 2,7 milyon tondan çox yük daşınıb ki, bu da 2022-ci ilə müqayisədə 86 faiz çoxdur. 2024-cü il üçün perspektiv plan təxminən 4 milyon tondur.

Ötən payızdan - Qırmızı dənizdə yükdaşımalarda ciddi problem yaranandan sonra Avropa İttifaqının bu dəhlizə marağı qat-qat artıb. Mart ayında rəsmi Brüssel marşrutun zəif həlqələri olan Qazaxıstan, Özbəkistan və Qırğızıstanda infrastrukturla bağlı layihələrə 4,7 milyard avro ayırıb. Al-nin dəhlizin inkişafına 10 milyard avro sərf edəcəyi açıqlanıb.

Lakin bu yatırımların dəhlizin gözlənilən inkişaf səviyyəsinə çatması üçün yetərli hesab olunmur. Layihənin icrasına vəsaitin ayıran Asiya İnkişaf Bankının Mərkəzi və Qərbi Asiya Regional Departamentinin Baş direktoru Yevgeni Jukov hesab edir ki, dəhlizin cəlbedici olması üçün bir sıra istiqamətlərdə ciddi işlər görülməlidir: "Bu dəhliz Çindən Qazaxıstan, Özbəkistan, Azərbaycan, Gürcüstan və ondan kənara uzanır. Biz bu istiqamətdə fəaliyyətimizi davam etdirəcəyik. Çünki bu dəhlizin iqtisadi cəhətdən səmərəli olması üçün infraqurata əhəmiyyətli investisiyalar, həmçinin siyasətdə dəyişikliklər, islahatlar, tariflərin və sərhəd prosedurlarının uyğunlaşdırılması tə-

ləb olunur.

İndi özəl sektorla əlaqə qursanız onlar, Orta dəhlizin hazırda digər mövcud alternativlərdən 3-4 dəfə baha olduğunu deyəcəklər. Beləliklə, bu dəhlizin tam potensialını həyata keçirmək üçün burada biznesin aparılması xərcləri əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmalıdır".

Azərbaycanda hesab edirlər ki, bu il Orta dəhliz (Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu) boyunca yükdaşımalarda həcminin artırılması üçün dar boğazların aradan qaldırılmasına nail olunacaq.

"Fitch Solutions" (FS) şirkətinin ekspertləri həm Şimal-Cənub, həm də Orta dəhlizlə daşımalarda sürətlə artacağını, Azərbaycanın bu daşımalarda gəlirlərinin artacağını gözləyirlər. Onların hazırladıkları hesabatda qeyd edilir ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsi Orta dəhliz ticarət marşrutuna global marağın yenidən artmasına səbəb olub: "Dünya Bankı hesab edir ki, Orta Dəhliz üzrə ticarət həcmi 2030-cu ilə qədər üç dəfə artacaq. Azərbaycan Xəzər dənizi sahili sayəsində Mərkəzi Asiyayı Qafqaza, oradan da Avropaya birləşdirən bu ticarət yolunun mühüm hissəsi olacaq".

Azərbaycanın Şərqlə Qərb, Şimal və Cənub arasında strateji kəsişmə nöqtəsində yerləşən coğrafi mövqeyi onun Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi geosiyasi mövqeyini təqdir edir. Məsələn, 2017-ci ildən tikintisi davam etdirilən Bakı-Quba-Rusiya ödənişli avtomobil yolunun 2023-cü ilin oktyabrında açılışı olub, eyni zamanda Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun təkmilləşdirilməsi işləri 2024-cü ildə başa çatdırılıb".

Ekspertlərə görə, dəyişikliklər, ticarət həcmində daha çox artacağı ilə bağlı gözləntilər Çin və Avropa İttifaqı arasında Orta dəhliz marşrutu ilə yükdaşıma qabiliyyətini beş dəfə artıracaq: "Biz bununla bağlı sabit sərmayənin əvvəlki onillikdəki 3 faiz azalmadan, növbəti beş ildə orta hesabla illik 6,3 faiz artacağını proqnozlaşdırırıq".

Avropa Gürcüstanla vidalaşır - yanlış siyasəti kim aparır?

Fikrət Yusifov: "Onlar milli təhlükəsizliklərini qorumaq üçün bizim 10 il öncə etdiklərimizi təkrarlamaq istəyirlər"
Rəşad Bayramov: "Hadisələrin sonrakı inkişafını proqnozlaşdırmaq çətinidir"

Gürcüstanda xarici agentlər haqda qanunun qəbulu Avropa və ABŞ-ı bu ölkəyə qarşı hiddətləndirib. Sırr deyil ki, Qərb Gürcüstana Cənubi Qafqazdakı forpostu kimi baxırdı. Müxtəlif fondlar vasitəsilə burada ictimai-siyasi institutlar maliyyələşdirilir və onların əli ilə bölgədə müxtəlif missiyalar, ssenarilər həyata keçirilirdi. Xüsusilə, Rusiyaya qarşı planlar da burada yer alır. Gürcüstanı bu prosedura şübhələndirmək üçün xeyli addımlar atılmışdı, onlardan biri də Avropaya vizasız gediş-gəliş, Avropa İttifaqına namizədlik statusu idi.

Ancaq Gürcüstan gec de olsa başa düşdü ki, Rusiya ilə düşmənçilik dərinləşdikcə itirdikləri çox olacaq. Xüsusilə Ukraynanın taleyindən ciddi ders çıxarıldı.

Xarici agentlər haqda qanunun qəbulunu Rusiyanın təsiri altına keçmək kimi dəyərləndirən ABŞ və Avropa isə indi Tiflisə bərk qəzəblənib. Vizasız gediş-gəliş dondurmaq təklifinin ardından Avropa Parlamentinin 30-dan çox üzvü Gürcüstanla bağlı Aİ-nin xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndəsi Jozep Borrelə müraciət edib.

Onlar Borrelə Gürcüstanın namizəd statusunu, eləcə də maliyyələşdirməni dayandırmaq tələbi ilə müraciət ediblər.

Avropa Gürcüstanla vidalaşır. Bəs bu duruma səbəb olan siyasət Gürcüstan nə

vəd edir? Gürcüstan yanlışlarını düzəldirmi? Tiflisin bugünə qədərki siyasətini yanlış hesab etmək olarmı, yoxsa bu gün baş verənlər Avropanın, Qərbin səhv siyasətinin nəticələridir?

Səbiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov Azərbaycanın 10 il öncə atdığı addımları bu gün gürcü iqtidarının təkrarladığını qeyd etdi: "Gürcü cəmiyyəti artıq illərdir ki, Mixail Saakaşvili hakimiyyəti dövründən "Qərb dəyərlərinin" yaratdığı eyniylərlə yaşayır. Belə kiçik ölkələrdə bu dəyərlərin altında nələrin yatdığını fərq etmədən, ona doğru getmək, gözləri bağlı şəkildə uçuruma doğru getmək qədər təhlükəlidir. Azərbaycan hökuməti Qərbin bu qəbildən olan "demokratiya oyunlarının" nə demək olduğunu və cəmiyyəti hara sürükləyə biləcəyini azı on il öncə fərq etmişdi. Dövlətimiz "demokratik dəyərləri" vətəndaş cəmiyyəti, habelə media vasitəsilə cəmiyyətə sınıyaraq ölkənin "ipini əllərində saxlamaq" və bu yolla istədikləri məqamda onu daxildən qarşıdırmaq istəyənlərə layiqli cavab verdi. Hər bir ölkə özünün milli təhlükəsizliyini qorumağa məhkumdur. Biz də bu tələblər çərçivəsində davrandıq. Ölkədə atılan bütün addımlar onun müəyyən etdiyi qanunlara uyğun olmalıdır. Bəli, Azərbaycan hökumətinin atdığı bu addımlar çoxları nə xoşuna gəlmədi. Xarici do-

norlardan milyonlarla dollar ianələr alıb, onların çaldıqları havaya oynayanlar böyük hay-küy saldılar, Qərbdəki sahəbirləri Azərbaycan hökumətinin üzərinə qaldırdılar. Bir sözlə, nə qədər şüvən salmaq mümkün idisə, bunu etdilər. Ancaq bunların heç biri işləmədi.

Bu gün Gürcüstan hökuməti dövlətinin milli təhlükəsizliyini qorumaq üçün bizim 10 il öncə etdiklərimizi təkrarlamaq istəyir. Gürcüstan parlamentində "Xarici təsirin şəffaflığı haqqında" qanun layihəsinin yenidən müzakirəyə çıxarılması ilə ölkədə siyasi qarşıdurma yaranıb. Hökumət bu qanunun qəbulunun ölkədə siyasi partiyaların, qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətində şəffaflığın təmin olunmasına, demokratiyanın, söz azadlığının inkişafına xidmət edəcəyini bildirir də müxalifət və onları dəstəkləyən qeyri-hökumət təşkilatları, mətbuat orqanları bu qanunun qəbuluna qarşı çıxırlar. Nədən? Cavab sadədir. Qanuna əsasən, həmin qurumlar ilde bir dəfə maliyyə vəsaitlərini 20 faizini xarici dövlətlərdən alan qeyri-hökumət təşkilatlarının və media qurumlarının xaricdən aldığı vəsaitlər barədə məlumatlar "xarici agentlər" reyestrinə daxil edilməlidir. Bax burada

xoruzun quyuğu görünəcək. Ona görə də qanunun qəbuluna qarşı belə ciddi müqavimət göstərilir.

Bu gün illərdir Gürcüstanda "at oynadan" donorlar gürcü hökumətinin onların fəaliyyətinin mahiyyətini anlamasından bərk əndişələniblər və xaricdən gələn ianələrin şəffaflığına dair yeni qanun layihəsinin qəbuluna hər vaxtla mane olmağa çalışırlar.

Gürcü hökuməti ölkəsinin taleyi üçün narahatdır, onun Qərbin bölgədəki alətinə çevrilməsini istəmir. Qərb isə bu realılıqlarla barışmağa hazır deyil və daxildəki tərəfdarları vasitəsilə ölkəni qarşıdırıb öz

Ləyaqətli siyasətə can atan ölkələr üçün Azərbaycan nümunəsi - deputatdan mövqe

Azay Quliyev

"Mayın 7-də Slovakiyanın baş naziri Robert Fitsonun Azərbaycana rəsmi səfəri baş tutdu və bu səfəri Slovakiya-Azərbaycan əlaqələrinin inkişafı baxımından tarixi adlandırmaq olar".

Bunu Musavat.com-a açıqlamasında **millət vəkili Azay Quliyev** bildirib: "Təkcə ona görə ki, səfər çərçivəsində Slovakiya və Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlıq haqqında Birgə Bəyannamə imzalandı. Bu, çox ciddi siyasi sənəddir və şübhəsiz ki, bəyannamə gələcək əlaqələrimizi ən yüksək səviyyəyə qaldıracaq. Zəhmət, imzalanan digər sənədlər, xüsusilə hərbi və müdafiə sahəsində əməkdaşlıq, birgə istehsal sahələrinin yaradılması və Ağdamın Qərbində "ağıllı" konsepsiya əsasında yenidən qurulmasında Slovakiya şirkətlərinin iştirakı barədə razılıq bu bəyannamənin strateji ağırlığını ilk gündən ortaya qoymuş oldu".

Deputat hər iki ölkə liderinin mətbuata verdiyi açıqlamada diqqəti çəkən bir sıra məqamları da qeyd edib: "Slovakiyanın baş naziri cənab Robert Fitsonun Azərbaycan və cənab Prezident İlham Əliyev haqqında dediyi fikirlər çox qiymətli: "Azərbaycandakı vəziyyəti maksimum şəkildə obyektiv işıqlandırmalıyıq. Siz suveren ölkəsiniz. Azərbaycanın ləyaqətli və suveren xarici siyasəti bizim üçün nümunədir. Siz ədalətsizliyə sinə gərsiniz. Mən eyni yanaşmanı Slovakiyada tətbiq etməyə çalışacağam ki, Slovakiya da suveren xarici siyasət apara bilsin. Bizim kimi ölkələr bir araya gəldikdə nəticələr çox gözəl ola bilər".

Bu həqiqəti Avropa İttifaqı və NATO-nun üzvü, Avropanın inkişaf etmiş və demokratik bir ölkəsi olan Slovakiyanın baş nazirinin dilindən eşitmək çox qürurvericidir.

Bu fakt bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan dünyada "dövlət ləyaqətliyi" və "suverenliyi" anlayışına real məzmun verən ölkədir, ədalətsizliyə və ikili standartlara qarşı mübarizə aparan, ləyaqətli və müstəqil siyasət yürütmək istəyən bütün ölkələr üçün əsl nümunədir".

■ **T.ƏHMƏDLİ**

oxşar qanunlar qəbul ediblər. Yeni başqa sözlə desək, Qərb özü xarici agentlər barədə normativ-hüquqi aktlar qəbul etdiyi halda indi bunun başqalarına qadağan etməyə çalışır. Mən tamamilə əminəm ki, Gürcüstan hakimiyyəti hətta adicəkilən qanunun qəbulu istiqamətində hər hansı addım atmasaydı belə Qərb dairələri təzyiq üçün başqa bəhanələr tapacaqdılar. Qanunun müzakirəyə çıxarılması, sadəcə, prosesləri sürətləndirdi. Əslində isə həmin sənəddə qeyri-adi qarşılanacaq hər hansı bir şey yoxdur. Qanun layihəsinə əsasən maliyyə vəsaitinin 20 faizini xarici dövlətlərdən alan QHT-lərin və media qurumlarının ilde bir dəfə maliyyə hesabatı verməsi və onların "xarici agentlər" reyestrinə daxil edilməsi təklif olunur. Xaricdən alınan qrantlarla bağlı müvafiq maliyyə hesabatının verilməsi bizim qanunvericilikdə də nəzərdə tutulub və kifayət qədər normal haldır. Gürcüstanda hadisələrin sonrakı inkişafını proqnozlaşdırmaq çətinidir. Çünki uzun illər ərzində Azərbaycanla Ermənistan arasında müharibə səbəbindən bey-

nəlxəq təşkilatların əksəriyyəti öz Cənubi Qafqaz ofislərini məhz Gürcüstanda açıblar. Nəticədə uzun illər ərzində Gürcüstana olduqca böyük həcmdə qrantlar axmağa başlayıb və bu da QHT-in sayının artmasını stimullaşdırıb. Təsədüfi deyil ki, hazırda cəmi dörd milyona yaxın əhalisi olan Gürcüstanda təkcə Qərb fondlarından qrant alan qeyri-hökumət təşkilatlarının sayı əhəmiyyətli dərəcədə artaraq 10 minə çatıb. Yeni hər QHT-dən 4-5 nəfərin belə etiraz aksiyalarına qoşulması böyük izdihamlı aksiyaların keçirilməsinə imkan yaradır. Amma nə olmasından asılı olmayaraq Avropanın Gürcüstanı özündən uzaqlaşdıracağını inandırıcı saymıram. Çünki bu addımlar əks-effekt verə və Gürcüstanı tamamilə Rusiyaya yaxınlaşdırma bilər. Bunu Avropa qurumları da ABŞ-da kifayət qədər yaxşı başa düşür. Gürcüstanın Avropa İttifaqı ölkələrinə viza-sız gediş-gəlişinin ləğvi və Gürcüstana ayrılan maliyyənin kəsilməsi ilə bağlı təkliflər isə rəsmi Tiflisi təzyiq altında saxlamaq üçündür".

■ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Qulluqçular bəy kimi yaşayanda

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

**"Halvaçı qızı - daha şirin"
 (Azərbaycan ata sözü)**

Xalqımız çox humanist xalqdır. Elementar bir misal çəkmək istəyirəm. Əgər fikir versəniz, Bakı şəhərində dövlət idarələrinin çoxu yüksəkliklərdə yerləşir. Nəyə görə? Bəlkə xalqın oraları ələ keçirməsindən qorxurlar? Qətiyyə. Göz dəyməsin, bizdə xalqla iqtidarın arasında su da keçmir. Hətta bu yaxında sel-su Abşeron yarımadasını aparmışdı, xahiş elədik, xalq və iqtidar azca aralaşdılar, baxdıq gördük ara qupqurudur. Sanki o boyda, iqlim normasından artıq yağıntıdan bir damcı iqtidarımızla xalqımızın arasına girməmiş, düşməmişdir.

Bəs dövlət idarələrinin relyefin yuxarı qatlarında yerləşdirilməsinin səbəbi nədir? Yalnız hörmət! Yalnız məhəbbət! Xalq istəyir hökuməti daim yuxarıda dursun. Ona görə bizdə deputatlardan tutmuş icra hakimiyyətinə qədər hamısı yuxarı başdadır. Sanki hərəsinə bir qalaça tikib, içində oturtmuşuq. Nağıllar aləmi kimi bir vəziyyətdir. Mən də salnameçiyəm, bu nağılı yazıram ki, gələcək nəsillər oxuyub şad olsun. Axırda o qədər aş yeyəcəyik, bığımızda düyü qalacaq. Keçəli də evləndirəcəyik, inşa-lah.

Bəs hökumətin hündür zirvələrdə qərar tutmasının humanizmə dəxli nədir? Hələ anlamayan varsa, izahını yazıram (abunəçilər üçün; xahiş edirəm yazını saytda müftə oxuyanlar izahata baxmasın): məmurlar, deputatlar və sairə hamısı xalqın qulluqçularıdır, elə deyilmi? Qulluqçusuna ən hündür yerdə mənzil seçən, ofis düzəldən millət insanpərvər deyildirmi?!

Başqa misal. Bu yaxında rayonlardan birindən Bakıya tərəf gələn orqan işçisi avtomobil qəzasında həlak oldu. Hamımız ağlaşdıq. Şairlər şeir yazdı, müğənnilər ağı dedi, kino idarəsi də söz verib, bəlkə mərhumun xalq yolunda gərgin əməyi, xalqımıza qulluğu haqda kino çəkildi. Lakin bir nəfər də soruşmadı ki, rəhmətlik içində öldüyü, qiyməti ən azı 100 min manat olan avtomobili hansı pullarla almışdı. Niyə soruşmaq? Xalq öz qulluqçusuna hörmət bəsləyib, pul yığıb maşın alıbsa, buna mız qoymaq nəyə lazımdır?

Belə faktlar çoxdur. Sevindirici haldır ki, Ali Məhkəmə də xalqın qulluqçularına humanist mövqedən yanaşır. MTN-in generalı Mövlam müəllimin xırım-xırda, 5-10 milyonluq mal-mülkü müsadirə edilmişdi. İndi onlardan 3 milyon yarımlyq evləri məhkəmə geri qaytarıb. Deyir bunlar onun ailə üzvlərinə, arvad-uşağına aiddir, qanunsuz yolla əldə edilməyib.

Əlbəttə. Hələ məhkəmə ailə üzvlərinə əlavə pul verilməsi qərarı çıxarmalıydı, çünki Mövlam müəllim uzun illər biznesmenləri-zadı tutub soyanda onun ailəsi nə qədər stress keçirib, gözü yollarda qalıb, bəzən gecə səhərəcən yatmayıb generalın yolunu gözləmişlər. Yəqin 3 milyon yarımly da elmi fəaliyyət, qonorar və sairə yoluyla əldə ediblər. Bəziləri mikrorayon dairəsindəki qul bazarında laqonda və parketqaşıyanla dururdular. Şahidlərim var.

Qonorar yazdım, yadıma düşdü. Ortaya bir məzəli məsələ çıxıb. Kino zəhmətkeşlərimizin sədri Rasim Balayev dünən hökumətə müraciət yazıb, oradan öyrənmişik. Sən demə, hökumətin nəşə çox əski bir qərarı var, kinoda aktyorlara qonorar, maaş o qərardakı cədvəllə verilməlidir. Deyəsən, hətta SSRİ-dən qalma qərardır (bizdə mədəniyyət sferasında hələ sovet hökuməti davam edir). Uzun sözün qısası, dövlət sifarişli ilə kino çəkəndə aktyor əsl mənada "bir abbasi" almalıdır. O üzəndən, rejissorlar məcbur olub çox pul vermiş. Nəticədə Hesablama Palatası həmin pulları yeyinti hesab edib, ona görə dövlət ta kinoya pul vermir. Sən demə, iki ildir bu səbəbdən bizdə kino çəkilmir.

Lakin bu işin həll yolu sadədir: kino işçilərinə dövlət qulluqçusu statusu verilməlidir. Ondan sonra qonorarı sayıb qurtara bilməyəcəklər. Nə özləri, nə Hesablamaçılar.

Azərbaycanda xalqın özü yox, nökeri olmaq sərfəlidir.

Xristian dünyasında kilsələrin siyasətdə rolu da-nılmazdır. Əslində bütün dünyada belə bir yazılmış və yazılmamış qaydalar var ki, din siyasətdən, dövlətdən ayrı olmalıdır. Buna görə bəzi güc mərkəzləri müsəlman dünyasına müəyyən tənqidlər də səsləndirirlər.

Ancaq fakt bundan ibarətdir ki, xristian dünyasında kilsələr siyasətdə, dövləti proseslərdə ciddi rol alır, müdaxilə edir və hətta təxribatlar da yaradırlar. Vatikan burada xüsusi rol oynayır. Biz hazırda belə bir prosesin Ermənistanı getdiyini görürük. Özü də bu müdaxilə bütövlükdə Cənubi Qafqazda sabitliyi pozmağa yönəlib. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan özü etiraf edib ki, bütün Ermənilərin Katolikosu II Qaregin bu gün siyasi hərəkətdə rəhbərlik edir, hərəkətin bənefisiarları isə Robert Köçeryandır: "Erməni keşiş Baqrat Qalstyanın rəhbərlik etdiyi "Vətən naminə Tavuş" hərəkatının məqsədi onun sələflərini hakimiyyətə qaytarmaqdır. Hələ 2021-ci ildə Robert Köçeryan kilsənin köməyi ilə hakimiyyətin dəyişməsi ssenarisini təqdim edib".

II Qareginin xaricdən idarə edildiyi ehtimalı da var. Bu fitnəkarlığa dünyanın nüfuzlu din mərkəzləri niyə susur? Kilsənin təxribatçı müdaxiləsini necə dayandırmaq olar? Ümumiyyətlə, erməni kilsəsi tarixən oynadığı iblis rolunu davam etdirir. Qarabağdan qaçmış "Qarabağ yeparxiyasının rəhbəri", yepiskop Vrtanes Abramyan Qazağın işğal altındakı kəndləri ətrafında keçirilən aksiyalara qoşulub. Göründüyü kimi, erməni kilsəsinin gözü qandan doymur və öz çirkin niyyətləri naminə yenə minlərlə ermənini qırğına verməyə hazırdır. Kilsə ermənilərin tarixi Azərbaycan torpaqlarına köçürülməsindən az sonra - 1875-1880-ci illərdən başlayaraq, haylar arasında türklərə və azərbaycanlılara qarşı nifrət hissi aşılamağa, etnik və dini zəminə ədəvət salmağa, düşmənçilik toxumu səpməyə başlayıb. Din xadimi adlanan həmin şəxslərin fəaliyyəti tezliklə öz "bəhrəsi"ni verib. Aparılan kütləvi təbliğat, erməni xalqının "beyin yuma əməliyyatına" məruz qoyulması, onlarda psixoz vəziyyətinin yaradılması "Daşnaksütyun", "Hnçak" kimi partiyaların təşkilinə gətirib çıxarıb.

Erməni kilsəsi yenə iş başındadır. 2024-cü il aprel 19-da Azərbaycan və Ermənistan arasında delimitasiya sahəsində uğurlu nəticənin

Kilsələrin siyasətdə rolu - II Qareginin təxribat ssenarisi...

Erməni kilsəsi tarixən oynadığı iblis rolunu yenə davam etdirir və bununla göstərir ki, onların gözü qandan doymur; Paşinyan açıq şəkildə katolikosu ittiham etdi - təhlil

əldə olunması, ardınca demarkasiya prosesinin başlanması kilsənin iqtidarında - Ecmiədzində əyləşənlərin, o cümlədən bütün ermənilərin katolikosu II Qareginin, necə deyirlər, "kürküne birə salıb". Ümumiyyətlə, kilsənin xüsusi konstitusional statusu ləğv edilməlidir. Hayastan konstitusiyasının 18.1-ci maddəsində erməni apostol kilsəsinin milli kilsə kimi "erməni xalqının mənəvi həyatında, onun milli mədəniyyətinin inkişafında və milli kimliyinin qorunub saxlanılmasında müstəsna missiyanı" təsbit edilib. Halbuki konstitusiyaya görə, Ermənistan dünyəvi dövlətdir. Həmin maddə isə demokratiklik və dünyəvilik prinsiplərinə ziddir.

Cənubi Qafqaz Tədqiqatlar Mərkəzinin direktoru Fərhad Məmmədovun sözlərinə görə, Rusiya və Erməni Apostol Kilsəsinin yeparxiyasının başçısı Mkrtiç Qriqoryeviç Nersisyanla (adı Yezras Nersisyan kimi də qeyd olunur - red.) ermənilərin katolikosu II Qaregin qardaşdır: "Etiraz aksiyalarında əsasən Rusiyada yaşayan ermənilər və Ermənistanı yaşayan rusmeyilli qüvvələr fəallıq göstərir. Onlar hansısa formada prosesin dayandırılmasını istəyirlər. 9 mayda yürüş İrəvana çatmalı və orada yeri mitinq keçirilməlidir. Yalnız oradakı aksiyanın yekununu gördükdən sonra etirazların davamlılığı və erməni cəmiyyətində Paşinyana qarşı güclü müqavimətin olub-olmadığı haqqında müəyyən fikir söyləmək mümkündür. Əgər bu baş verməyə, Paşinyan indiyədək göstərdiyi siyasi iradəni davam etdirməyəcək".

Analitik Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, sülh sazişinə qədər Nikol Paşinyan erməni radikalı və kilsə ilə mübarizəsini davam etdirməlidir: "Aydındır ki, Nikol Paşinyan iki qonşusu ilə sülhə nail olarsa belə, daşnaklar, Qarabağ klanının üzvləri, separatçılar və keşişlər Azərbaycana və Türk dünyasına qarşı düşmənçilikdən əl çəkməyəcəklər. Ənənəvi olan erməni cəmiyyətinin əksər hissəsinin Nikol Paşinyanın siyasətini dəstəyi davam etdirməsidir. Sülhdən sonra Ermənistanın Azərbaycanın və Türkiyənin iştirakçısı olduğu bu ölkəni antitürk mərkəzlərdən daha da uzaqlaşmasına şərait yaradacaq".

Siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadənin fikrincə, Ermənistan kilsənin Paşinyana qarşı sərhədlərin delimitasiya və demarkasiyasından istifadə edərək etiraz aksiyalarını davam etdirməsinə baxmayaraq, xalqın dəstəyini ala bilmir: "Azərbaycana gəri verilən dörd kəndlə bağlı bu kimi etirazlara Qərb etirazları

dəstəkləmir. Revanşist keşiş Baqrat Qalstyanın Tavuşdan başladığı etiraz yürüşü İrəvanda hakimiyyət əleyhinə ümummilli mitinq elan etməsinə hesablanıb. Ermənistan müxalifəti xalqın dəstəyini ala bilmədiyindən kilsəyə dəstək verir. Kilsənin bu etirazına xalqın dəstək verməsi gözlənilmir. Çünki xalq növbəti müharibədə maraqlı deyil".

Ekspertin fikrincə, bir qrup keşiş revanşistlərin ortaya çıxması Paşinyanın əlini gücləndirir: "Hakimiyyət kilsənin etirazına ona görə ciddi müdaxilə etmir ki, xalqın kilsəyə dəstək vermədiyi ortaya çıxsın. Hesab edilirdi ki, müxalifətə dəstək verməyən xalq kilsənin siyasi etirazlarına dəstək verəcək. Amma belə bir kütləvilik yoxdur. Bundan sonra Paşinyan kilsənin xalq dəstəyinə malik olmadığını nümayiş etdirərək onlara qarşı ciddi təzyiqləri artıracaq. Mayın 9-na təyin edilən mitinq kilsə və revanşistlərin fiasko mitinqi olacaq. Qeyd edim ki, Ermənistanın katolikosu 2-ci Qaregin prosesləri idarə edir və Paşinyanı devirməyi hədəfləyib. Baş verənlər Azərbaycanla delimitasiya və demarkasiya prosesinə təsir etməyəcək. Ermənistan müəyyən nüfuzla malik kilsədə öz təsir gücünü itirəcək. Bundan sonra Paşinyanın islahatlarının qarşısında güc olmayacaq".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

2 024-cü ildə sülh müqaviləsinin imzalanmasına ümidlər artır. Əslində Azərbaycan çoxdan sülh müqaviləsi imzalamağa hazırdır və bunu dəfələrlə bəyan edib. Ancaq Ermənistanın vaxtaşırı təxribatları, sülhdən yayınması səbəbindən postmüharibə dövründə buna nail olunmayıb.

İndi isə görünən budur ki, Azərbaycanın apardığı ardıcıl və doğru siyasət nəticəsində Ermənistan və onun havadarları sülh müqaviləsinə imzalamadan başqa çıxış yolu qalmadığını dərk edirlər. Bu yöndə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın mayın 7-də verdiyi açıqlama da diqqətçəkəndir. "Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh müqaviləsi noyabr ayına qədər bağlana bilər", - deyə Paşinyan mətbuat konfransında bildirib. Onun sözlərinə görə, Ermənistan məlum prinsiplər çərçivəsində noyabr ayına qədər Azərbaycanla sülh sazişini imzalamağa hazırdır. Ermənistanın baş naziri həmçinin iki ölkə XİN başçısının Almatıda keçiriləcək görüşünün yekunlarına dair irəliləyişə ümid edir (nazirlərin görüşü mayın 10-da baş tutacaq-red.) Nəzərə çatdıraq ki, Prezident İlham Əliyev hələ mart ayında sülhün anonsunu vermişdi. "İndi biz Ermənistanla heç vaxt olmadığımız qədər sülhə yaxınlıq. Cənubi Qafqazın müstəqillik tarixində heç vaxt sülh bu qədər yaxın olmayıb. Bu, ikinci Qarabağ müharibəsinin nəticəsidir. Bu, bizim ötən ilin sentyabrında 24 saatdan da az vaxt ərzində həyata keçirdiyimiz antiterror əməliyyatının nəticəsidir ki, Azərbaycanda separatçılığa bir dəfəlik son qoyduq və suverenliyimizi, ərazi bütövlüyümüzü bərpa etdik", - deyə Prezident İlham Əliyev XI Qlobal Bakı Forumunda çıxışı zamanı bildirmişdi: "Azərbaycan sülh prosesini davam etdirməyə hazırdır. Hər iki ölkənin xarici işlər nazirləri səviyyəsində görüşlər bərpa olunub və indi biz düşünürük ki, sülhə nail olmaq mümkündür. Biz bunu istəyirik. Biz tarixi ədaləti və beynəlxalq hüququ bərpa etdik və indi regionda düşmənciliyə son qoymağın vaxtı yetişib". Beləliklə, düşünmək olur ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında sülhlə bağlı prinsiplər razılıqlar var. Təbii, diplomatik baxımdan detalların açıqlanması normaldır. Fakt bundan ibarətdir ki, Azərbaycana Ermənistan sülhlə bağlı bugünkü dəfələrlə təkliflər verib və cavablar alıblar. Əsas məsələlərin razılaşdırıldığı da bəyan edilib. Mayın 10-da XİN başçıların görüşündə də müəyyən razılaşmalar olacağı gözləmək olar. Daha sonrakı mərhələdə isə sürətli bir proses aparıla bilər - əgər noyabr ayınadək sülhə nail olmaqdan söhbət gedirsə, bunun COP29 ərəfəsində baş tutması daha praktikdir. Dünyanın bütün diqqətinin Azərbaycanda olduğu bir vaxtda sülhün imzalanması olduqca mü-

Sülh COP 29 ərəfəsi baş tuta bilər - gözlər Cənubi Qafqazda ikən..

Rəsmi İrəvanın dəyişən mövqeyi müsbət dinamika ümid yaradır, amma revanşistlər pozuculuq meyllərindən əl çəkmir; deputatlar və siyasət adamlarından ilgincliklər

hüm bir proses kimi qiymətləndirilir. Rəsmi İrəvanın dəyişən mövqeyi müsbət dinamika ümid yaradır, amma revanşistlər pozuculuq meyllərindən əl çəkmir. Ekspertlərimizin gözləntiləri nədir? Sülh prosesinin bu dəfə pozulması, xarici təsir dairələrinin Ermənistanı müdaxiləsinin olmaması üçün tərəflər hansı addımları atmalıdır?

Deputat Sahib Aliyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında maraqlı məqamlara toxundu: "Ermənistanın baş naziri son mətbuat konfransında hər yerdə olmasa da, çox yerdə, obrazlı desək, azərbaycanca danışdı. Yeni həm baş verənləri düzgün qiymətləndirdi, həm də doğrudan da sülhə hazır olduqlarını sərgilədi. O, delimitasiya haqda açıqlamaları ilə açıqca bildirdi ki, Azərbaycanın indiyədək apardığı savaş və döyüşlər tam legitim olub. Görünür, qarşı tərəfin reallığı bütün çıpaqlığı ilə dərk etməyə başladığını sezmənin nəticəsi idi ki, Azərbaycan Prezidenti də son zamanlar bir neçə dəfə heç vaxt olmadığımız qədər sülhə yaxınlaşdığımızı bildirdi. Və bu, məhz Azərbaycanın yaratdığı reallıqlar, ABŞ səfirinin Şuşaya səfərindən də göründüyü kimi, onu həzm etməyənlərə həzm etdirməsi nəticəsində, qarşı tərəfə revanşizm üçün fürsət tanıma, onun havadarlarına isə iki ölkə arasında "konflikt idarəçiliyi"nin də statusunu arxasınca göndərdiyini anlamaqla baş verir. Beləliklə, demək olar ki, Paşinyan və komandası doğrudan da sülhə, ən azından çərçivə sənədinin imzalanmasına hazır kimi görünür. Və hər iki ölkənin xarici işlər nazirlərinin mayın 10-da Ulu öndərin anadan olduğu gündə bir araya gəlmələrində mən bu baxımdan bir rəmzilik görürəm. Mümkündür ki, məhz bu görüşdən

sonra sülh anlaşması ilə bağlı daha konkret açıqlamalar olacaq". **S.Aliyevin sözlərinə görə, Qriqorian kilsəsinin qara keşişlərinin hərəkəti gətirilməsi, eyni zamanda Fransanın müəmmalı şəkildə susması onu göstərir ki, Minsk Qrupuna həmsədrlik etmiş dövlətlər də bundan xəbərdardırlar və onlardan ən azı ikisi ikitərəfli danışıqlar formatı çərçivəsində əldə edilən uğurlardan qətiyyətlə razı deyillər:** "Yeni maneçiliklər olacaq, indi hər şey Paşinyanla komandasının bu maneçilikləri dəf edib-edə bilməyəcəklərindən asılıdır".

Deputat Arzu Nağıyev bu barədə açıqlamasında öncə rəsmi İrəvanın mövqeyindən bəhs etdi: "Ermənistan tərəfi dəfələrlə qeyd edib ki, sülh sazişinin imzalanmasına çatmaq üçün danışıqlar zamanı razılaşdırılmış bütün prinsipləri sənəddə qeyd etmək lazımdır və bu prinsiplər açıqdır. İki ölkənin xarici işlər nazirlərinin Almatıda keçiriləcək görüşündən sonra irəliləyişin olacağına da ümidlə baxılır. Məlumdur ki, tam sülhə nail olmaq və onu qanuni şəkildə tənzimləmək üçün Qarabağın separatçı qurumlarının nümayəndəliyi ləğv olunmalı, konstitusiyada müvafiq dəyişikliklər edilməlidir. Bu istiqamətdə də bir sıra işlər görülür. Belə ki, Paşinyan hakimiyyəti elan edib ki, köçkünlərə dəstək üç istiqamətdə həyata keçiriləcək: mənzil tikintisi, ev və ya mənzillərin alınması və köçkünlərə ödənilməmiş ipoteka kreditləri üçün dəstəyin göstərilməsi. Bundan başqa, son təxribatlara qoşulmamaq onlara tövsiyə edilib, əks halda, bu təminatlar dayandırılmalıdır. Təbii ki, konstitusiyaya bağlı da vaxt gələndə dəyişikliklər edilməlidir, əks halda, sülhün bərqərar olması çətin olacaq".

A.Nağıyevin sözlərinə görə, sülh müqaviləsinin imzalanması vasitəçilərsiz daha tez baş verəcək: "Buna baxmayaraq, artıq aydın olur ki, ciddi proseslər gedir və bunlar da aşağıdakı kimi görünür: Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin delimitasiyası; 40-a yaxın sərhəd dirəklərinin basdırılması və əsas-sız etirazların hökumət tərəfindən yatırılması. Təbii ki, gözlənilən Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin Almatıda görüşü, artıq Ermənistan-Azərbaycan danışıqlarında ABŞ-ın dolayı şəkildə iştirakı və Blinken prosesdə öz zəngləri ilə şəxsən iştirak etməsi. Bir sözlə, sülh müqaviləsinin imzalanmasına ümidlər artır və sülh müqaviləsinin imzalanmasının COP29 ərəfəsində baş tutması mümkündür..."

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı isə qeyd etdi ki, bu günə qədər sülh prosesi Ermənistanın əsassız iddiaları və bəzi xarici müdaxilələr səbəbi ilə nəticə verməyib: "İndi vəziyyətin xeyli dəyişdiyi müşahidə olunur. Ermənistan rəhbərliyi sülhün onların təhlükəsizliyi üçün vacib olduğunu başa düşür. Düzdür, onlar bu təhlükəni həmişə Azərbaycan və Türkiyə ilə bağlamağa çalışıblar. Əslində onlara bizim tərəfimizdən heç vaxt təhlükə olmayıb. Hər halda, artıq bunu anlamğa başlayıblar, hətta bizimlə "düşmənciliyi sıfır həddinə endirmək"dən danışırırlar. Paşinyan və komandası daxilindəki hay-küy salanlara əhəmiyyət vermədən prosesi davam etdirir. Onların anlamında delimitasiya və demarkasiya sülh üçün əsas olacaq, bunu başa düşmələri yaxşıdır. Deməli, Ermənistanın daxilində sülhə doğru addımların atılacağı ehtimalı böyükdür. Xarici amillərlə bağlı da uyğun şərait yaranıb, prosese bu günə qədər

Fitch Solutions: "Nəqliyyat dəhlizləri Azərbaycana yatırılan investisiyaları artıracaq"

Yeni və mövcud ticarət dəhlizləri Azərbaycanda növbəti onillikdə investisiya artımının mühüm sahəsi olacaq. "APA-Economics" xəbər verir ki, bu barədə "Fitch Solutions" (FS) şirkətinin hesabatında qeyd edilib. FS analitikləri hesab edirlər ki, Şimal-Cənub və Orta dəhliz boyunca əhəmiyyətli ticarət infrastrukturunun inkişafı ixracı və tranzit ödənişlərindən dövlət gəlirlərini artırır.

Qeyd edilib ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsi Çini Mərkəzi Asiya və Qafqaz vasitəsilə Avropaya birləşdirən Orta dəhliz ticarət marşrutuna global marağın yenidən artmasına səbəb olub: "Dünya Bankı hesab edir ki, Orta dəhliz üzrə ticarət həcmi 2030-cu ilə qədər üç dəfə artacaq. Azərbaycan Xəzər dənizi sahili sayəsində Mərkəzi Asiyaya Qafqaza, oradan da Avropaya birləşdirən bu ticarət yolunun mühüm hissəsi olacaq".

Bundan əlavə, Rusiya İranla ticarəti artırmaq və cənuba əmtəə ixracını artırmaq üçün Şimal-Cənub dəhlizi boyunca infrastrukturun yaxşılaşdırılmasında maraqlıdır: "Həqiqətən də 2023-cü ilin martından 2024-cü ilin fevralına qədər Azərbaycan və İran arasında dəmir yolu yükdaşımaları 28% artıb, Rusiyadan Azərbaycana idxal da illik müqayisədə 16% artaraq 3,2 milyard ABŞ dollarını keçib. Azərbaycanın Şərqlə Qərb, Şimal və Cənub arasında strateji kəsişmə nöqtəsində yerləşən coğrafi mövqeyi onun Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi geosiyasi mövqeyini təqdir edir. Məsələn, 2017-ci ildən tikintisi davam etdirilən Bakı-Quba-Rusiya ödənişli avtomobil yolunun 2023-cü ilin oktyabrında açılışı olub, eyni zamanda Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun təkmilləşdirilməsi işləri 2024-cü ildə başa çatdırılıb".

FS-nin açıqlamasında həmçinin qeyd edilib ki, dəyişikliklər, ticarət həcmində daha çox artacağı ilə bağlı gözləntilər Çin və Avropa İttifaqı arasında Orta dəhliz marşrutu ilə yükdaşıma qabiliyyətini beş dəfə artıracaq: "Biz bununla bağlı sabit sərmayenin əvvəlki onillikdəki 3% azalmadan, növbəti beş ildə orta hesabla illik 6,3% artacağını proqnozlaşdırırıq".

mane olublar geri çəkilib. Rusiya Azərbaycan və Türkiyə amilinin təsiri altında əvvəlki mövqeyini dəyişib". **A.Nağı digər qüvvələrdən də bəhs etdi:** "ABŞ sülhə mane olmaq imkanında deyil. Fransa inadlı görünür, amma nəse etməyə gücü çatmayacaq. Ona görə də xeyli optimist ola bilərik. Üstəlik, Paşinyan artıq Azərbaycan Prezidentinin müəyyən etdiyi mövqeyə uyğun hərəkət etməyə başlayıb. Prezident İlham Əliyev bir müddət əvvəl bildirdi ki, noyabra qədər

sülh müqaviləsi imzalanabilir. Paşinyan dünən həmin təzisi olduğu kimi təkrar etdi. Almatı görüşündə bu yöndə ciddi sığrayış ola bilər. Ən azından yekun sənədin hazırlanması üçün işçi qrupun yaradılacağı gözləniləndir. Bütün hallarda, prosesin irəli gedəcəyinə ümidlər çoxdur. Bunun üçün tərəflər vasitəçisiz prosesi davam etdirməli, kənar müdaxilələrə imkan verməməlidir".

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

Müstəqilliyimizin bərpasından, xüsusilə Qarabağ Zəfərimizdən sonra hər il 9 May ərəfəsində cəmiyyətdə bu müzakirələr açılır ki, biz bu günü qeyd etməliyikmi? Yaxud belə suallar verilir ki, 9 May Qələbə gününün bizə aidiyyəti varmı? Əksəriyyət deyir ki, bəli, bu günün bizə aidiyyəti var və biz bu günü qeyd etməliyik.

Çünki faşizm üzərində həmin dövrdə arxa cəbhədə qələbənin çalınması üçün fədakar əməyinə görə orden və medallarla təltif edilmiş şəxslərə, İkinci Dünya müharibəsi illərində döyüş cəbhələrinin arxa hüddurları, yaxud döyüşən donanmaların əməliyyat zonaları daxilində ordunun və donanmanın mənafeyi üçün tapşırıqları yerinə yetirmiş xüsusi birləşmələrin işçilərinə, İkinci Dünya müharibəsi dövründə Leninqrad şəhərinin müdafiəsinə görə müvafiq medal və döş nişanı ilə təltif edilmiş şəxslərə, habelə Leninqrad şəhərinin mühasirəsi iştirakçılarına min manat məbləğində bir dəfəlik maddi yardım verilsin. Sərəncamın icrası üçün Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan 3 milyon manat vəsait ayrılacaq.

Yeri gəlmişkən, yaxın günlərdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 1941-1945-ci illərdə İkinci Dünya müharibəsində iştirak etmiş şəxslərə, həlak olmuş və ya sonralar vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadlarına, arxa cəbhədə fədakar əməyinə görə orden və medallarla təltif edilmiş şəxslərə bir dəfəlik maddi yardım verilməsi haqqında sərəncam imzalayıb. Dövlət başçısının imzaladığı sənəddə qeyd edilib ki, 1941-1945-ci illər İkinci Dünya müharibəsində iştirak etmiş şəxslərə 2 min manat məbləğində, İkinci Dünya müharibəsində həlak olmuş və ya sonralar vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadlarına,

Milli Məclisin deputatı

Fazil Mustafa mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, 9 May Qələbə günü bir qrup dövlətlərin müştərək qeyd etdiyi bir bayramdır: "Yeni spesifik olaraq bizim bayramımız deyil. Amma Azərbaycana da aidiyyəti var. Müharibədə iştirak etmiş, həlak olmuş, itkin düşmüş minlərlə insanımız var. Onların xatirəsi üçün anılır. Faşizm üzərində tarixi qələbə müştərək şəkildə qeyd olunur. Məncə, buna Azərbaycanın qoşulması böyük bir mənəvi kriteriya yaratmasa da, hər halda, əlaqəli olduğuna görə zərəri də

9 Mayı niyə qeyd etməliyik - rəylər

Fazil Mustafa: "Azərbaycanın bu prosesdə kənarda qalması bizə üstünlük verməyəcək, ona görə..."

Ədalət Verdiyev: "Bizim əsl qələbəmiz 8 noyabr tarixidir və..."

yoxdur. Bütövlükdə biz sovet dövründə olan tariximizə münasibət baxımından bu proseslərdə iştirak edirik. Həm də əlaqələrin itməməsi baxımından bu müharibədə, bir sən-gərdə döyüşmüş insanların böyük bir mənəvi kriteriya yaratmasa da, hər halda, əlaqəli olduğuna görə zərəri də

bu idi ki, bəlkə bu bayramları çox qabartmayaq. Amma indi MDB məkanında bu qeyd olunursa, Azərbaycanın da bu prosesdə kənarda qalması bizə üstünlük verməyəcək. Bu, müəyyən dərəcədə siyasi əlaqələrimizə də təsir göstərə bilər. Cəmiyyətdə, əlbəttə, müxtəlif baxışlar var. Bizim də fikrimiz

yanı yoxdur. Bizim əsl qələbəmiz isə Qarabağın, Şuşanın azad olunmasıdır ki, bunu da qeyd edirik".

Hərbi ekspert Ədalət Verdiyev də mövzu ilə bağlı fikirlərini "Yeni Müsavat"a bildirdi: "9 May Qələbə günü kimi dünyanın bir çox ölkələrində qeyd edilir. Bu qələbədə

təbii ki, bizim ata-babalarımızın böyük qəhrəmanlığı olub, bunu qeyd etməyə bilmərik. Azərbaycanın milli bayramı səviyyəsində deyil, bu qələbənin əldə olunmasında azərbaycanlıların rolu olduğuna görə bu qələbəni qeyd edirik. Bu müharibə sırf Azərbaycanın maraqları çərçivəsində aparılmırdı. Bizim də bir parçası olduğumuz SSRİ məkanının faşizmdən təmizlənməsi uğrunda apardığımız bir mübarizə idi. Bu bayramı da biz müəyyən məhdud miqyasda qeyd edirik. Geniş qeyd edəcəyimiz qələbə günü isə 8 Noyabrdir. Bu, Azərbaycan xalqının erməni faşizmi üzərində qələbəsidir. Biz bu qələbə gününü Azərbaycan yaşadığıca hər il təntənəli şəkildə qeyd edəcəyik. Bir sözlə, artıq dörd ildir ki, Azərbaycan xalqının qeyd etdiyi öz Qələbə günü var. Bizim əsl qələbəmiz 8 noyabr tarixidir".

□ **Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"**

Qəzzada 1 milyon insan blokadada: İsrail-HƏMAS danışıqları başladı...

ÇAXAL "Rəfah" məntəqəsini nəzarətə götürüb və girovları azad edənə qədər əməliyyat davam edəcək; ABŞ İsrailə hərbi yardımı dayandırdı və Qahirədəki kritik müzakirələrdən atəşkəs nəticəsi gözləməkdədir

İsrail hökumətinin təmsilçilərindən ibarət nümayəndə heyəti HƏMAS-la danışıqlar üçün Qahirəyə gedib. Əsas məqsəd Fələstin təşkilatını Qəzza sektorunda atəşkəsə dair tələblərin yenidən nəzərdən keçirilməli olduğuna inandırmaqdır.

Heyətə MOSSAD və "Shin Bet" kəşfiyyat orqanlarının əməkdaşları cəlb edilib. BMT Baş katibi Antoniu Quterreş isə İsrailə çağırış edib. Baş katib Qəzza sektorundakı hadisələrlə bağlı İsraili danışıqlarda konstruktiv şəkildə iştirak etməyə çağırıb. "Qəzza zolağında atəşkəsin yaradılması üçün Qahirədə keçiriləcək danışıqların yeni mərhələsi İsrailin anklavda saxlanılan girovları sağ qaytarmaq üçün son şansı olacaq". HƏMAS hərəkətinin adının açıqlanmasını istəməyən nümayəndəsi AFP-yə açıqlamasında bildirib. Onun sözlərinə görə, baş nazir Benyamin Netanyahu-nun Rəfah şəhərində hərbi

əməliyyat keçirmək qərarı İsrailin girovların öldürülməsinə hazır olduğunu göstərir. Netanyahu isə bir daha xatırladı ki, Rəfah əməliyyatı HƏMAS-ın məhv edilməsi və girovların azad edilməsi məqsədi daşıyır. İsrail ordusu Qəzza-Misir sərhədindəki "Rəfah" keçid məntəqəsini nəzarətə

götürüb. Ordudan bildirilib ki, ərazinin ələ keçirilməsi nəticəsində 20 HƏMAS terrorçusu məhv edilib, 3 tunel ələ keçirilib. Yeni Qahirədə danışıqlara baxmayaraq, İsrail "Rəfah" əməliyyatını dayandırmayıb. O zaman danışıqların hansısa nəticə verəcəyini gözləmək olarmı?

Hər halda, ABŞ Fələstinin HƏMAS hərəkəti ilə İsrail hakimiyyəti arasında atəşkəs əldə edilə biləcəyinə inanır. Dövlət Departamenti-nin sözcüsü Metyu Miller bildirib ki, atəşkəs əldə edilə bilər. "Hazırda tərəfdaşlarımızla birgə atəşkəsə nail olmaq və girovları azad etmək imkanı

verəcək razılaşma variantı nəzərdən keçirilir".

Rəfah və Kerem-Şalom nəzarət-buraxılış məntəqələrinin bağlanması nəticəsində Qəzza sektorundakı 1 milyon insan humanitar yardımdan məhrum olub. BMT-nin Humanitar Məsələlərin Koordinasiyası üzrə Agentliyi məlumat yayıb. Qurumun təmsilçisi Yens Laerke bildirib ki, əraziyə dərman preparatları belə buraxılmır. Onun sözlərinə görə, agentlik tərəfdaşlarla vəziyyətdən mümkün çıxış yollarını müzakirə edir. Belə bir ağır şəraitdə ABŞ Rəfahdakı gərgin vəziyyət səbəbindən İsrail ordusuna 3,5 min aviasiya bombasının tədarükünü dayandırıb. Bu barədə "The Times of Israel" məlumat yayıb. Bunun oktyabrın 7-də başlanan hərbi əməliyyatlardan sonra ilk belə addım olduğu bildirilib. O da qeyd olunub ki, qərara təsir edən amillərdən biri İsrail hökumətinin regionda vəziyyətin daha da mürəkkəbləşəcəyinə dair xəbərdarlıqlara məhəl qoymamasıdır.

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədova Qahirə danışıqlardan böyük nəticə gözləmir. Onun fikrincə, İsrail Qəzzanın demilitarizasiya edilməsini qarşısına əsas tapşırıq qoyub. Təhlilçi qismüddətli atəşkəsi istisna etmir, lakin girovların qaytarılması

ilə bağlı irəli sürülən şərtlərdə razılaşma əldə olunmasa, yenidən hərbi əməliyyatlar davam edəcək: "İş orasıdır ki, HƏMAS da İsrail həbsxanalarında olan üzvlərinin azad olunmasını tələb edir. Netanyahu hökuməti isə yəhudi girovların azadlığı qarşılığında HƏMAS üzvlərini vermək istəmir. Eyni zamanda yəhudi baş nazir Qəzzanın tam hərsizləşdirilməsini hədəfləyib. Ona görə də Qahirə danışıqları yekun olmayacaq". **Siyasi şərhçi Qəzzada fəlakətin davam edəcəyi qənaətidədir və bu müharibə artıq İsrailin müttəfiqi olan ABŞ-in ürəyincə deyil:** "Pentagon gücünü Ukraynaya səfərbər edib. İkinci cəbhə Birləşmiş Ştatlara lazım deyil. İsrail daxilində də Netanyahu-dan ciddi narazılıq var. Onun radikal baxışı müttəfiqləri qane etmir. Seçkidə sağçı qüvvələr məğlub olacaq. Bundan sonra Qəzza müharibəsi səngiyə bilər. Üstəlik, münafişlər bu şəkildə həll oluna bilməz. Hətta Qəzza şumlanıb yerlə-yeksan olursa belə, HƏMAS davam edəcək, İsrail proksi qüvvələri dəstəyi artıracaq, Fələstin xalqının içindən yenə bir silahlı hərəkət çıxacaq. Ərdəğanın sülh formulu ən ideal təklifdir - müstəqil Fələstin dövləti qurulmadan problem həll oluna bilməz".

□ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Ali məktəbə qəbul olmaq istəyən abituriyentlər bu ayın sonu və gələn ayın əvvəlində imtahan verəcəklər. Hazırda onların ən gərgin dövrüdür. Bəllidir ki, bu il buraxılış imtahanlarında yüksək nəticə göstərən şagirdlərin sayı ötən illərlə müqayisədə daha çoxdur.

Qəbul imtahanlarında da yüksək nəticələr göstərən abituriyentlərin sayının çox olacağı gözlənilir. Bu, olduqca mühüm məsələdir, çünki faktiki olaraq Qarabağda məskunlaşma intensivləşdikcə, orada yaşayış bərpa olunduqca qarşıdakı dövrlərdə spesifik sahələrdə (müəllim, həkim, mühəndis və s.) daha çox kadr bazasının yaranmasına ehtiyac var. Yeni qəbul planının artırılması zərurəti ortadadır, yüksək nəticələr göstərənlərin çoxluğu isə plan yerlərinin boş qalmayacağını deməyə əsas verir.

Ekspertlər hesab edir ki, Azərbaycanın qarşıdakı dönəmində kadr bazasının möhkəmləndirilməsi üçün xüsusilə tibb və pedaqoji sahələrdə qəbul planı xeyli artırılmalıdır.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycanda yeni ali təhsil müəssi-

yib ki, bu il ali məktəblərin plan yeri artacaq: "Yeni ali təhsil müəssisələri fəaliyyətə başlayır, bu o deməkdir ki, tələbə adını qazanmaq çətin olmayacaq. Bu il də sənəd verənlər arasında müsabiqə şərtini ödəyənlərin sayında kəskin fərq olmayacaq. Mart ayının 3-ü və 10-keçirilən buraxılış imtahanlarından sonra 53 nəfərin 300 bal toplamalı valideyn, şagird və abituriyentlər arasında ciddi ajiotaja səbəb olmuşdu. Artıq ali məktəblərə qəbul olunmaq üçün elektron ərizə qəbulu başa çatıb və ixtisas qrupları üzrə sənəd verənlərin sayı vəziyyətin təhlükəli olmadığını göstərdi.

Belə ki, bu il I ixtisas qrupu üzrə 30134 abituriyent ərizə verib. Keçən il bu rəqəm 28864 nəfər idi ki, bu da 1274 nəfər artım deməkdir. Keçən il I ixtisas qrupu üzrə 18.386 plan yeri ayrılmışdı. Heç kim Narahat olmasın ki, 12 mindən çox abituriyent "kəsiləcək". Bu yanlış yanaşmadır. I ixtisas qrupu üzrə 200-dən çox bal toplayan bütün abituriyentlər ali məktəbə qəbul ola biləcək. Keçən il bu 28864 nəfərdən 10882 nəfər 200-dən çox bal

Ali məktəblərə qəbul planının artırılması zərurəti - səbəb...

Ekspertlər hesab edir ki, Azərbaycanın qarşıdakı dönəmində kadr bazasının möhkəmləndirilməsi üçün xüsusilə tibb və pedaqoji sahələrdə qəbul planı xeyli çoxaldılmalıdır

abituriyent "kəsiləcək". Bu da yanlış yanaşmadır. III ixtisas qrupu üzrə 200-dən çox bal toplayan bütün abituriyentlər ali məktəbə qəbul ola biləcək. Keçən il 22149 nəfərdən 14635 nəfər 200-dən çox bal toplamışdı. Bu il də belə bir rəqəmə yaxın olacaq.

2024-cü ildə IV ixtisas qrupu üzrə 5925 abituriyent ərizə verib. Keçən il bu rəqəm 5574 nəfər idi ki, bu da 352 nəfər artım deməkdir. Keçən il IV ixtisas qrupu üzrə 4100 plan yeri ayrılmışdı. Heç kim narahat olmasın ki, 2 mindən

ri) ilə müqayisə etsək, 2023-cü ildə tələbə adını qazananların sayının daha da artması müşahidə edilib. Ötən il nisbətən tələbə olanların sayı 3100 nəfər daha çox olub. Dövlət sifarişində qəbul olunanların sayı ötənillik göstəricidən 1550 nəfər çoxdur.

Ümumiyyətlə, son illər qəbul planında dövlət sifarişli yerlərin sayının artırılması nəticəsində ödənişsiz oxumaq imkanı əldə edən tələbələrə sayı çoxalmaqda davam edir. Bu il ötən illə müqayisədə döv-

Rasim Balayev baş nazirə müraciət etdi

Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqının (AKİ) sədri, Xalq artisti Rasim Balayev "Kinematografiya haqqında" Qanunun yerli kinematografçıların qonorarlarını nizamlayan 38 nömrəli qərarı ilə bağlı baş nazir Əli Əsədova məktub ünvanlayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, məktubda deyilir ki, Hesablama Palatasının dövlət sifarişini icra edən dövlət studiyalarında aparıldığı yoxlamalarda əsas iradlardan biri müəllif qonorarlarının sözügedən qərarda təsbit edilmiş məbləğlərdən çox olmasıdır.

Son iki ildə kino istehsalının durğunluğuna da diqqət ayıran AKİ sədri məktubunda qeyd edir: "1997-ci ildən sonra minimal əmək haqqı dəfələrlə artıb, hətta 2016-cı ildən ölkəmiz uğurla yeni manata keçib, işçi əməyinin keyfiyyəti və dəyəri yüksəlib. Qeyd edim ki, adıçəkilən qərardan 27 il keçməsi səbəbindən kino sahəsində yeni peşələr də əmələ gəlib ki, onların qonorarlarının məbləğini bu qərar ehtiva etmir. 2023-cü ildə Palatanın aparıldığı yoxlamanın nəticələri AR prokurorluğuna göndərilib. Prokurorluq orqanları da aparılan yoxlamaya əsasən qonorarların 1997-ci ildə qəbul edilmiş qərara əsasən verilməməsinə, məbləğindən asılı olaraq artıq sərfiyyət və ya mənimləmə kimi şərh edir. Qeyd edim ki, iki ildir dövlət tərəfindən maliyyə ayrılmasına baxmayaraq, dövlət sifarişi ilə film çəkilişləri dayandırılıb.

1997-ci ildə qəbul edilən qərara çəkiliş heyətinin məvəciblərinin miqdarı da daxildir və qərarın tarixini nəzərə alsaq, oradakı məbləğlərin indi qəbul edilmiş minimal əməkhaqqından az olması heç də qəribə deyil. Bu hal da istehsalı reallaşdıran studiyaları, Əmək Məcəlləsini pozmağa, amma 38 nömrəli qərarın bəndini pozmağa məcbur edir və nəticə olaraq Hesablama Palatası iradlarını bildirir. Xahiş edirəm, adıçəkilən qərarın dövlət sifarişi ilə film istehsalının bərpa olunmasına ciddi maneə yaratması səbəbindən aidiyyəti şəbələrə qərarın zamanın tələblərinə uyğunlaşdırılması göstərişini verəsiniz".

■ Musavat.com

sələrinin açılması tələbələr üçün böyük imkanlar ortaya qoyur. Xankəndi şəhərində Qarabağ Universitetinin fəaliyyətə başlaması, eləcə də Türkiyə-Azərbaycan Universitetinin təsis edilməsi dövlət tərəfindən ali təhsil sahəsinə ayrılan diqqətin təzahürüdür.

Qeyd edək ki, elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası" və digər məsələlərlə bağlı media üçün brifinqdə demişdi ki, ali məktəblərə qəbul planının artırılması gözlənilir. Ali məktəblərə əlavə olaraq 11000 tələbənin qəbul olunması, yüksək peşə təhsili olan tələbələrə sayının 10 000 artırılması nəzərdə tutulur.

Təhsil eksperti, AD-PU-nun Təhsildə Təhlil və Kommunikasiyalar Mərkəzinin direktoru Kamran Əsədov "Yeni Müsavat"a de-

toplamişdi".

Ekspert əlavə edib ki, 2024-cü ildə II ixtisas qrupu üzrə 23950 abituriyent ərizə verib: "Keçən il bu rəqəm 23171 nəfər idi ki, bu da 781 nəfər artım deməkdir. Keçən il I ixtisas qrupu üzrə 13.285 plan yeri ayrılmışdı. Heç kim Narahat olmasın ki, 11 mindən çox abituriyent "kəsiləcək". Bu yanlış yanaşmadır. II ixtisas qrupu üzrə 200-dən çox bal toplayan bütün abituriyentlər ali məktəbə qəbul ola biləcək. Keçən il 23171 nəfərdən cəmi 6803-nəfər 200-dən çox bal toplamışdı ki, bu da 2-ci qrupda hər kəsin az balla ali məktəbə qəbuluna imkan vermişdi.

Bu il III ixtisas qrupu üzrə 25139 abituriyent ərizə verib. Keçən il bu rəqəm 22149 nəfər idi ki, bu da 2987 nəfər artım deməkdir. Keçən il III ixtisas qrupu üzrə 16.067 plan yeri ayrılmışdı. Heç kim narahat olmasın ki, 8 mindən çox

çox abituriyent "kəsiləcək". Bu yanlış yanaşmadır. I ixtisas qrupu üzrə 150-dən çox bal toplayan bütün abituriyentlər ali məktəbə qəbul ola biləcək. Keçən il bu 5574 nəfərdən 3477-nəfər 200-dən çox bal toplamışdı".

Qeyd edək ki, Dövlət İmtahan Mərkəzinin ötən il üçün ali təhsil müəssisələrinə qəbulun nəticələrinə dair statistik məlumatlarında qeyd edilir ki, ali təhsil müəssisələrinin qəbul planı 93.94% dolub. Mərkəzdən verilən məlumata görə, müsabiqənin nəticələrinə əsasən 51 941 nəfər (o cümlədən 1389 subbakkalavr) nəfər dövlət sifarişində, 27347 (o cümlədən 5203 subbakkalavr) nəfər isə ödənişli əsaslarla təhsil almaq hüququ əldə edib. Qeyd olunan rəqəmləri 2022-cü ilin müvafiq məlumatları (I mərhələdən sonra qəbulun nəticələri

let sifarişi üzrə 12.27% daha çox plan yeri ayrılmışdı. Ixtisas qrupları üzrə ayrılıqda baxsaq bu il hətta I ixtisas qrupunda 23.30%, IV ixtisas qrupunda 15.56% artım var idi. Beləliklə, abituriyentlərin dövlət sifarişli yerlərdə oxumaq imkanları daha da genişləniş və onlar müəyyən ixtisaslar üzrə ötən illərlə müqayisədə nisbətən aşağı bal ilə də ödənişsiz oxumaq imkanına malik olurlar. Bununla bağlı gözləntilər əvvəlcədən var idi.

Plan yerləri ən çox ikinci ixtisas qrupunda dolmuşdu (98.35%). Burada plan yerlərinin sayı imtahan verən və müsabiqədə iştirak etmək hüququ olan abituriyentlərin sayından çox olsa da, əvvəlcədən də proqnoz edildiyi kimi subbakkalavrların şansı var idi və onların hesabına dolma göstəriciləri yüksək idi. Ən çox subbakkalavr (2985 nəfər) də məhz II qrup üzrə ixtisaslara qəbul olunub. I qrup üzrə

də subbakkalavrların imkanları var idi və 2731 nəfər qəbul olunub. III, IV və V ixtisas qruplarında plan yerləri müvafiq olaraq 93.74%, 94.36% və 91.19% dolub.

Məlumat üçün qeyd edək ki, ötən il I mərhələdən sonra I ixtisas qrupu üzrə 1557, II ixtisas qrupu üzrə 217, III ixtisas qrupu üzrə 994, IV ixtisas qrupu üzrə 231, V ixtisas qrupu üzrə isə 350 plan yeri boş qalmışdı. Ayrıca ali təhsil müəssisələrinə gəldikdə I mərhələdən sonra tələbə qəbulu aparılan 42 ali təhsil müəssisəsinin 6-da (Tibb Universiteti, Dövlət İdarəçilik Akademiyası, ADA Universiteti, Turizm və Menecment Universiteti,

Bakı Ali Neft Məktəbi, Əmək və Sosial Münasibətlər Akademiyası) plan yerləri 100 %, 23 ali təhsil müəssisəsində 90%-dən çox dolub. Ümumiyyətlə, qəbul aparılan ixtisasların xüsusi qabiliyyət tələb edən ali təhsil müəssisələri istisna olmaqla, digər ali təhsil müəssisələrinin plan yerləri əsasən 80%-dən çox dolub. Subbakkalavrlarla bağlı qeyd edə birlər ki, onlar 34 müxtəlif ali təhsil müəssisəsinə qəbul oluna bilərlər. Ötən il ali təhsil müəssisələrinə qəbul olunan subbakkalavrların sayı da artıb və ötənillik göstəricidən 1665 nəfər daha çox olub.

■ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Rusiya prezidenti Vladimir Putin mayın 7-də andıçmə mərasimindəki çıxışında prioritetlərinin konturlarını da bəyan edib. O bildirib ki, Rusiya çoxqütblü dünya nizamının formalaşdırılması üçün tərəfdaşlarla işləməyə davam edəcək: “Avrasiya integrasiyası və digər suveren inkişaf mərkəzlərindəki tərəfdaşlarımızla birlikdə çoxqütblü dünya nizamının formalaşdırılması istiqamətində fəaliyyətimizi davam etdirəcəyik. Bərabər və bölünməz təhlükəsizlik sisteminde”.

Bu arada Rusiya rəsmilərinin açıqlamalarından o da aydın olub ki, Ukraynaya qarşıdakı həftələrdə daha böyük hücumlar başlayacaq.

Faktiki olaraq Putin dünyaya mesaj verib ki, daha əvvəllər də bəyan etdiyi kimi, Rusiyasız dünya mümkün deyil. O, hətta çıxışlarından birində daha radikal danışmışdı: “Rusiya yoxdursa, dünya da yoxdur...”

Görünən budur ki, Putin Rusiyanın dünyada güclənməsi və onun diqtə etdiyi qütblün formalaşması üçün Qərblə savaşı davam etdirəcək. Rusiya istəklərinə nail ola biləcəkmi? Bu qədər sanksiyalardan sonra Rusiyanın ayaqda durması, daha da radikallaşması necə şərh olunur?

Ortaq problemlərimiz var, Fransanın liderlik etdiyi Avropanın bir sıra şımarıq gücləri. Ortaq mənəvi nöqtələri-miz də az deyil, LGBT və digər sapıqlıqlara qarşı eyni yanaşma. Ermənistan Rusiyanın son zamanlar münasibətinin dəyişməsi bizim maraqlarımıza uyğundur. Əlbəttə ki, fərqli mövqelərimiz də çoxdur. Lakin bu gün Rusiyanın qütb olmaqdan çıxması da istər bizə, istərsə də dünyaya az problem yaşatmır. Okeanın o tayı üstümüzə gəlir. Avropa qurumlarının da bizə qarşı kampaniya baş qaldırır. Ermənistan belə bizi Avropa və Qərblə təhdid edir. Rusiya Qərblə bacara-caqmı? Mən suala belə bir sualla cavab verərdim. Qərb tarixən Rusiya ilə bacarıb?

Putin hədəflərini bəyan etdi - Qərblə savaş bitməyəcək

Politoloq: “Rusiya sanksiyalara ona görə tab gətirir ki, dünya tək ABŞ və Avropadan ibarət deyil”

rəm ki, Rusiyanı burada məğlub edə bilməzlər. Demişdim ki, Rusiya Qərbi parçalayacaq. Oldu. Demişdim ki, Zelenskiyə qarşı çıxanlar onun ətrafından olacaq. Oldu. Hətta demişdim ki, Ukrayna iki yerə bölünəcək. İndi görürəm məndən çox sonra bunu deməyə başlayanlar da var. İndi də deyirəm ki, Ukraynanın Qərbin yox, öz xalqının maraqları üçün danışıqlara getməsə, salsahil və sağısahil Ukrayna olacağı günlər uzaqda deyil. Avropa

na defolt qarşısındadır. Pul verib, get vuruş deyənlər artıq faiz tələb edir. Ona görə də bir dövlətin başlıca ilkin marağı mövcudolmadır. Onu isə güc balansını düz qiymətləndirmədən etmək olmaz”.

Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyasının sədr müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı şimal qonşumuzun istəklərinə çatdığını düşünür: “Rusiya tək bölgə, region üçün deyil, ümumiyyətlə, dünya üçün çox önəmli bir

Mariya Zaxarova

Rusiya Azərbaycan-Ermənistan XİN başçılarının Almatı görüşünü alqışlayır

Rusiya mayın 10-da Almatıda Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri arasında keçiriləcək görüşü alqışlayır.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova keçirdiyi brifinqdə bildirib.

Onun sözlərinə görə, Rusiya Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normalaşmasına yardımı davam etdirməyə hazırdır.

“Xatırladım ki, aprelin 21-də Moskvada Rusiya və Azərbaycan prezidentləri arasında danışıqlar keçirilib. Bu gün isə Rusiya prezidenti ilə Ermənistan baş naziri arasında görüş keçiriləcək. Bu danışıqlarda Cənubi Qafqazda sülhün, sabitliyin və təhlükəsizliyin təmin edilməsi məsələsi gündəmdə olacaq”, - deyərək Rusiya XİN sözçüsü vurğulayıb.

Paşinyan Putinlə görüşdü

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Rusiyaya səfər edib. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, Paşinyanın təyyarəsi Vnukovo-2 hava limanına enib.

Qeyd edək ki, Ermənistanın baş naziri Avrasiya İqtisadi İttifaqının Ali İqtisadi Şurasının iclasında iştirak edib. Paşinyanın Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə ikitərəfli görüşü də baş tutub.

AĞ Partiya başqanının müşaviri, siyasi şərhçi Azər Hüseynov Azərbaycanın Rusiya ilə bağlı siyasətini olduqca mükəmməl sayır: “Mən həmişə bunu qeyd etmişəm ki, Azərbaycanın xarici siyasi kursunda ən önəmli məqamlardan biri Rusiya, İran və Türkiyə münasibətləridir. Rusiya böyük global oyunçudur, özünə-məxsus bir dayanıqlığa malikdir. Rusiya strateji ərzaq məhsullarını, eləcə də inşaat və metallurgiya məhsullarını istehsal edir. Eyni zamanda kim nə deyir desin, silahlı qüvvələri ilə Avropanı lərzəyə salır. Dünyanın neft-qaz nəhənglərindəndir. Son dövrlər, Rusiyanın regional siyasəti bizim maraqlarımızla uyğun gəlir. Ortaq tərəfdaş və dostlarımız var. Bunun başında Türkiyə gəlir.

Fransanın qururu Napoleonu kim uddu? Almaniyanın iki dünya müharibəsində qə-nimi kim oldu? Bir Qərb dövləti varmı Rusiyanı tarixən məğlub edən? Prezident Ərdoğan baxdı tarixə və düzgün qərar verdi. Baxdı ki, Osmanlı Rusiya ilə əsasən Qərbin təhriki ilə savaşıb. Rusiya da həmçinin. Osmanlı nə vaxt Qərbin təhriki ilə Rusiya ilə savaşıb, məğlub olub. Ona görə də Rusiya ilə mütəfiqliyə yaxın tərəfdaşlıq yolu seçdi. Bu addım bizə də Ermənistan işğalını bitirməkdə lazım oldu. Məhz buna görə Azərbaycan düz etdi ki, hisslərlə hərəkət etmədi. Rusiya ilə tərəfdaşlıq qurdu. Bu bizə lazımdır. Öz maraqlarımıza görə lazımdır. Baxın, Qərb bütün mütəfiqlərini ortada qoyur. Ukrayna müharibəsi başlayan gündən deyir-

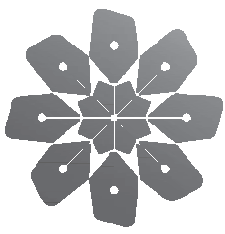
Rusiyaya qarşı hansı orduları ilə dura bilər? Fransızlar lap Xarici Legionu göndərsinlər. Onlar da fransız da deyil. Bunu saxlayacaq Rusiyanı? Amerikaya gəldikdə isə onun müdaxiləsi açıq hərbi olarsa, bu, dünya müharibəsi deməkdir. Ona görə də Rusiya ilə optimal və maraqlarımıza uyğun siyasət qurmaq lazımdır. Bizim mövcudluğumuzun əsas amili bizə ehatə edən üç gücü nəzərə almaqdır. Hamı kimi bizim də milli maraqlarımız var. Onun da başında mövcudolma gəlir. Belə olan təqdirdə Rusiya-Türkiyə ikiliyində yeni qütblün yaranması Azərbaycanın dövlət maraqlarına uyğun olar. Dünyanı təkqütblü faciə götürüb. Yaxın Şərq od tutub yanır, körpələr dünyasını dəyişir, bombalar mülki həyatı iflic edir. Ukray-

dövlət hesab olunur. Dünyanın ən böyük ərazisinə malik, təxminən 17 milyon kvadrat kilometr ərazisi var, ən çox nüvə başlığına sahibdir, geniş potensiala malikdir. İndiki məqamda Qərbin 3 ildir sanksiyalarına baxmayaraq, Putin əzmkarlıqla mövqeyində durur. Bir addım da olsun geri çəkilmir. Avrasiya ilə, xüsusən Çinlə, İranla, Türkiyə, MDB ölkələri ilə, o cümlədən Azərbaycanla interqasiyanı, iqtisadi, ticari və digər sahələrlə əməkdaşlığını davam etdirir. Bu mənada Putin tam haqlıdır. Qərb yalnız Rusiyaya müəyyən sanksiyalar tətbiq etməklə öz işini bitmiş hesab edir. Ancaq Ukrayna hər gün demək olar ki, məhv olur. Yüz minlərlə insanı dünyasını dəyişir, bombalar mülki həyatı iflic edir. Ukray-

olub. 200 min kvadrat kilometr ərazisini Rusiya işğal edib. Bu qədər ərazi minalanıb. Faktiki olaraq Putin bir daha dünyaya, Amerikaya, Avropaya Rusiyanın nə qədər gücə, qüdrətə malik olduğunu göstərir. Tam məsuliyyətimlə deyirəm ki, həmin bu ABŞ sonda Ukraynanı məcbur edəcək ki, Rusiyaya güzəştə getsin. Nüvə silahını təsadüfən demədim, dünyada nüvə silahına sahib olan 8 ölkənin, ABŞ, Çin, Almaniya, Fransa, Hindistan, Pakistan və s. üst-üstə hesablayanda

hamısının cəmi Rusiyanın nüvə başlığının sayı qədərdir. Putindən həm də buna görə çəkinirlər. Rusiya artıq istəklərinə çoxdan nail olub, Ukraynanı zəlif gününə qoymaqla. Sanksiyalara Putin ona görə tab gətirir ki, dünya tək ABŞ və Avropadan ibarət deyil. Həm də biz çox yaxşı bilirik ki, ABŞ son illər özünə qətiyyətli bir lider yetişdirə bilməyib, məsələn, Con Kennedi kimi. Putin də çox ağıllı adamdır və bunu da yaxşı bilir”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medlanın İnkişafı
Agentliyi**

**Gənc nəslin milli mənlük şüurunun
inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik
hisslərinin tərbiyəsi**

Qarabağın işğaldan azad edilməsindən 3 ildən çox zaman keçib. Bu zaman kəsində işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin dirçəldilməsi üçün geniş bərpa-quruculuq işlərinə başlanıb. Şəhərlərdə, kəndlərdə yaşayışın təmin olunması üçün genişmiqyaslı tədbirlər görülür. Qarabağın dirçəldilməsi uzun zaman, enerji və vəsait tələb edən prosesdir. Lakin əlbəttə, ən önəmli insan kapitalından istifadədir. Müxtəlif sahələrdə minlərlə iş yerləri açılır ki, bu da uzunmüddətli iş imkanı deməkdir.

Milli Məclisin Gənclər və İdman komitəsinin üzvü Vüqar İskəndərov "Yeni Məsəvat"a şərhində qeyd etdi ki, gənclərin savadlılığı və Vətənə münasibəti strateji məsələdir: "Bir dövlətin inkişaf etməsi yaxud zəifləməsində əsas rol gənclərin üzərinə düşür. Şər qüvvələr hər hansı dövlətdə problem yaratmaq, dövlətin genofondunu zədələmək istəyirlərsə, fokuslandığı yaş qrupu gənclərdir. Buna görə də dövlətlər gənclərin milli mənlük dəyərləri, vətənpərvərlik ruhunda inkişafında maraqlı olurlar. Azərbaycan bu bərdə çox uğurlu yol keçib. Ulu öndər Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndə ilk yaratdığı nazirlik 1994-cü ildə Gənclər və İdman Nazirliyi oldu. Bu, Heydər Əliyevin gəncliyə verdiyi böyük dəyər idi. Həm də Heydər Əliyev bildirdi ki, dövlətin, xalqın gələcəyini gənclər təmin edəcək. O dövrdə inkişaf edən gənclər bu gün dövlətin

hər tərəfli inkişafına kifayət qədər töhfə verirlər. Təbii ki, xalqın təşəkkül tapması, inkişaf etməsi, özünü realizə etməsində gənclərin milli mənlük şüuru, milli-mənəvi dəyərlərə hörməti, vətənpərvərlik tərbiyəsi, bilikli, savadlı olması dövlətin strateji məsələsi sayılır. Bu özüllə böyüyən gənclərin Vətənə münasibəti bəllidir. Dövlət başçısı İlham Əliyevin dediyi kimi, o hakimiyyətə gələndə azyaşlı olanlar 2020-ci ilə kimi əsl vətənpərvər Azərbaycan igidi kimi böyüdülər, inkişaf etdilər, Vətən müharibəsində üzərlərinə düşən şəərəfli missiyanı uğurla yerinə yetirdilər. O gənclər dünyaya vətənpərvərlik master-klassı vermiş oldular. Bu çox böyük bir dəyərdir. Həqiqətən Azərbaycan gəncliyi Vətəni necə sevdini, qorumağı bacardığını nümayiş etdirdi. Azərbaycan gəncliyi 21-ci əsrdə elə qəhrəmanlıqlar göstərdi ki, hər biri bir film ssenarisidir, ki,

Milli şüur, vətənpərvərlik

YENİ ÜSAVAT
N 80 (8453) 9 may 2024

"Əsas missiyalarımızdan biri gənclərimizin dayanıqlı iş yerləri ilə təminatıdır"

Deputat: "Şər qüvvələr hər hansı dövlətdə problem yaratmaq, dövlətin genofondunu zədələmək istəyirlərsə, fokuslandığıları yaş qrupu gənclərdir"

tabdır, dastandır".
"Böyük Qayıdış" Proqramına diqqət çəkən Vüqar İskəndərov qeyd edib ki, artıq bir çox əraziyə köç başlanıb: "Artıq işğaldan azad edilmiş ərazilərimizi böyük miqyaslı bərpa-quruculuq işləri ilə inkişaf etdiririk. Həmin bölgələr sürətlə qurulur, tikilir. Azərbaycan gəncləri bu prosesdə də uğurla fəaliyyət göstərirlər. Postmüharibə, sülh dövründə və bu gün də

işğaldan azad edilmiş bölgələrimizdə tikinti, mühəndislik, hətta biznes sahəsinin qurulması kimi sahələrdə əsas qüvvə gənclərdir. "Böyük Qayıdış" konsepsiyasında vacib məsələlərdən biri də həmin bölgələrdə məşğulluğun təmin edilməsi, əmək bazarının formalaşdırılması və insanların layiqli yaşaması məsələsidir. Əsas missiyalarımızdan biri yeni yaradılacaq iş yerlərində gənclərimizin dayanıqlı

işlə təmin edilməsidir. Vətənpərvər gənclərimiz, doğma Azərbaycanımızı canı qədər əziz tutan bu gənclər bərpa-quruculuq prosesində də öz töhfələrini verməlidirlər. Növbəti mərhələlərdən birində Şuşa şəhərinə köç reallaşacaq. Muzey-şəhər olan Şuşada da yeni iş yerlərinin açılması məsələsi gündəmdədir. Statistikaya nəzər salanda görürük ki, gənclərə üstünlük verəcək. Turizm, aqrar, şə-

hər infrastrukturunun qurulmasında və s. sahələrdə yeni iş yerləri yaradılır. Düşünürük ki, layiqli, yerli gənclərdən uğurla istifadə olunmalıdır. Bir dövlətin problemlərindən biri də urbanizasiya məsələləri olur. Ucqar yerlərdən böyük şəhərlərə axın problemlər yaradır. Bunun qarşısının alınması üçün önəmli çıxış yolu həmin ucqar yerlərdə yeni iş yerlərinin yaradılmasıdır. Bu məsələdə iş adamlarının üzərinə böyük vəzifə düşür. Rayonlarda, kəndlərdə yaşayan insanlar öz doğma yerlərində yeni iş yerlərinin açılmasında novator roluna oynamağa çalışmalıdırlar. Bu, eyni zamanda dövlətə də böyük töhfə vermək deməkdir. Xüsusilə işğal edilmiş ərazilərə qayıdan gənclər həm doğma yurdlarında çalışaraq uğurlu iş sahibi olmalı, həm də bölgələrə töhfələrini verməlidirlər. Dövlət maksimum şərait yaratmağa çalışır, lakin biznes strukturları, özəl sektor qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq etməli və yeni iş yerləri yaratmaqla məşğulluğun təmin edilməsində aparıcı rol oynamalıdırlar".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Nigar HƏSƏNLİ

Taksilərə limit qoyularsa - udan kim, uduzan kim olacaq?

Vüqar Bayramov: "Milli Məclisdə qiymətlərdə kəskin artımlara yol verilməməsi üçün təkliflər irəli sürülmüşdü"

Xalid Kərimli: "İctimai nəqliyyatla bağlı problemləri həll etmədən kasıb-kusubun iş yeri olan taksi sektorunun üstünə düşürlər..."

Ölkədə uzun illərdən bəri hökm sürən xaoslu taksi fəaliyyətinin nizamə salınması üçün bir müddətdir işlər həyata keçirilir. Bununla bağlı xüsusi normalar da qəbul olunub. Bu normaların tətbiqi ilə iyundan sonra taksi fəaliyyəti ilə bağlı qaydaların daha da sərtləşəcəyi bəlli idi.

Bu proseslə bağlı yeni bir nüans da bəlli olub. Belə ki, Azərbaycanda müəyyən saydan sonra qanunvericiliyin tələbinə uyğun olaraq taksi sayına məhdudiyyət qoyula bilər.

Bu bərdə APA-nın sorğusuna cavab olaraq, Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Azərbaycan Yeriüstü Nəqliyyat Agentliyindən (AYNA) bildirilib.

"Avtomobil nəqliyyatı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən avtomobil nəqliyyatı xidmətlərinin səmərəliliyinin və keyfiyyətinin artırılması, habelə ümumi istifadədə olan avtomobil nəqliyyatı ilə daşımalarda nəqliyyat növləri üzrə sərnişin axınlarının

paylanmasının optimallaşdırılması məqsədilə taksi minik avtomobilləri ilə sərnişin daşımaları üçün icazələrin və onların əlavələrinin sayına məhdudiyyətlər tətbiq edilə bilər", - deyər qurum qeyd edib.

Taksilərin çoxluğu ölkədə işsizlik problemi ilə də bağlıdır. Bu gün rəsmi və qeyri-rəsmi şəkildə taksilərlə 150 min nəfərdən artıq şəxsin məşğul olduğu bildirilir.

Millət vəkili Vüqar Bayramov "Yeni Məsəvat"a açıqlamasında bildirdi ki, taksi xidmətinin keyfiyyətinin artırılması, eyni zamanda qiymətin optimallaşdırılması çox vacibdir. Vüqar Bayramov xatırladı ki, Milli Məclisdə taksi xidməti ilə bağlı müzakirələr zamanı qiymətlərdə kəskin artımlara yol verilməməsi üçün təkliflər irəli sürülmüşdü: "Qiymətlərin elçatan, optimal olması vacibdir. Taksilərin sayında dəyişiklik baş versə də, daha optimal qiymətlərlə taksi xidmətinin keyfiyyətinin artırılmasına xidmət edən şərait yaradılmalıdır. Eyni zamanda çox vacib məqamlardan biri ictimai nəqliyyatın keyfiyyətinin və intensivliyinin artırılmasıdır, çünki bu, taksi xidmətinə tələbin azalmasına gətirib çıxara bilər. Ona görə də taksi xidmətinə islahatlarla yanaşı, ictimai nəqliyyatda dövriliyin, tezliyin artırılması da önəmlidir. Biz son illər ictimai nəqliyyatda xidmətin keyfiyyətinin artırılmasını müşahidə edirik. Bütün bunlarla yanaşı, sıxıq məsələsini diqqətdən kənarda saxlamaq olmaz. Bir sözlə, paralellər aparılması, ictimai nəqliyyatdakı islahatlarla taksi xidməti sahəsin-

dəki islahatların dəstəklənməsi olduqca vacibdir".
İqtisadçı-ekspert Xalid Kərimli isə müxtəlif aspektlərdən təhlillərin aparılmasının önəmini vurğulayıb. Ekspert qeyd edib ki, məsələyə kompleks baxılmalıdır: "Qeyri-rəsmi rəqəmlərə görə, taksilərin sayı 80 mindir, bu rəqəmin 20 minə salınacağı bildirilir. Digər ölkələrin təcrübəsi təhlil olunubmu? Adambaşına düşən taksi sayı hesablanarkən ictimai nəqliyyatın vəziyyəti nəzərə alınıbmı? İnsanların velosiped, skuterlərdən istifadəsi, piyada gəzmək imkanlarına diqqət yetirilibmi? Amsterdam Avropanın ən böyük şəhərlərindən biridir, amma əhalinin əhəmiyyətli hissəsi velosiped sürə bilir, infrastruktur da tam olaraq bu istiqamətdə qurulub. Odur ki, sadəcə müqayisə aparmaq yetərli deyil. Bu məsələyə kompleks

baxılmalıdır. Bakı Metropolitenində stansiyaların sayı artırılır, amma metroda yenə də sıxıqdır. Dünyanın əksər şəhərlərində metrolarda bu qədər sıxıq olmur, çünki Bakı metrosunda cəmi iki xətt var. Moskvada metropoliten dairəvi sxemlə qurulub. Şənxayda isə 8-9 paralel metro xətti var. Bu da sıxlığın aşağı düşməsinə səbəb olur, eyni zamanda şəhərin bir başından o biri başına getmək üçün uzun zaman lazım olmur. Bakı çox da böyük şəhər hesab olunmur, amma metro ilə səyahət bəzən 1 saat zaman alır. Ağıllı planlaşdırma olmalıdır. İctimai nəqliyyatla bağlı problemləri həll etmədən kasıb-kusubun iş yeri olan taksi sektorunun üstünə düşürlər... Bu, doğru yanaşma deyil. Əhali rahat səyahət üçün taksilərə üz tutur, qurumlar isə sektoru "boğurlar". Koordinasiya edilmiş strategiyasının olduğunu güman

etmərim. Hər qurumun ayrı prioritet irəli sürməsi çıxış yolu deyil. Taksilərin vəziyyəti ümumiyyətlə, kifayət qədər rəqabətli sektordur. Əhali üçün qiymətlər əlverişli formalaşmışdır. Dünyanın heç bir ölkəsində taksi qiymətləri Azərbaycandakı kimi deyil. Bunu əsas götürüb qiyməti artırmaq doğru deyil. Təhlükəsizlik məsələləri ortaya qoyulmalıdır. Bütün problemlərin taksilərin fəaliyyəti ilə bağlı olduğunu güman etmərəm. On minlərlə şəxs başqa qazanc yeri olmadığı üçün taksi sürücüsü işləyir. Bu xidmətdə məhdudlaşdırma tədbirləri tətbiq etmək, bahalaşmaya gətirib çıxardığına əminəm. Düşünürəm ki, standartlar olmalıdır, lakin tənzimləmələri ictimai nəqliyyatın inkişaf etdirilməsi ilə paralel aparmaq lazımdır".

■ Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Məsəvat"

Mayın 15-dən MiQ üçün elektron sənəd qəbuluna başlanılacaq

2024-2025-ci tədris ili üçün keçiriləcək dövlət ümumi təhsil müəssisələrinə müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqənin elektron sənəd qəbulu mərhələsinə start verilir.

Elm və Təhsil Nazirliyindən APA-ya verilən xəbərə görə, müsabiqə üzrə qeydiyyat 15 may saat 11:00-dan 22 may saat 11:00-dək davam edəcək.

Bu il ilk dəfə olaraq "ASAN Login" sistemi vasitəsilə qeydiyyat prosesi həyata keçiriləcək. Müsabiqədə iştirak üçün namizədlər "ASAN Login" əldə etdikdən sonra www.miq.edu.az saytına daxil olaraq qeydiyyatdan keçə biləcəklər.

Ətraflı məlumat üçün aşağıdakı linkə keçid etməklə müsabiqəyə dair sual-cavabla tanış olmaq mümkündür: <https://miq.edu.az/faq> <https://miq.edu.az/faq>

Mayın 6-da paytaxtın Səbəyl rayonu ərazisində yerləşən işə obyektlərindən birində dəhşətli hadisə baş verib. 2 nəfərin - 1998-ci il təvəllüdü Kənan Mustafayev və 1993-cü il təvəllüdü Orxan Əmirovun ölümü, 2 nəfərin - 1991-ci il təvəllüdü Nicat Cabbarlı və 1998-ci il təvəllüdü Xəzər Cabbarlının isə zəhərlənmə diaqnozu ilə xəstəxanaya yerləşdirilməsi faktı ilə bağlı Səbəyl Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən bildirilib ki, hadisənin baş vermə şəraitinin, eləcə də zərərçəkmiş şəxslərin ölüm və zəhərlənmə səbəbinin müəyyən edilməsi məqsədilə müvafiq ekspertizalar təyin edilib, habelə digər zəruri prosesual hərəkətlər icra olunub.

"Qafqazinfo"-nun hüquq-mühafizə orqanlarından əldə etdiyi məlumata görə, dostlardan ikisinin öldüyü olay Bayıl qəsəbəsinin Gülbala Əliyev küçəsində yerləşən "My Music" hotelində baş verib.

Belə ki, Qaradağ rayonu Lökbatan qəsəbəsində yaşayan 1998-ci il təvəllüdü Kənan Mustafayev, 1993-cü il təvəllüdü Orxan Əmirov, 1991-ci il təvəllüdü Nicat Cabbarlı və 1998-ci il təvəllüdü Xəzər Cabbarlı mayın 6-na keçən gecə istirahət məqsədilə hotelə gəliblər. Onlar hotelin restoranında özləri ilə gətirdikləri "Black Jack" viskisini içiblər, həmçinin orada aldıkları yemək və meyvələrlə qidalanıblar. Bir qədər sonra dostlar özlərini pis hiss etməyə başlayıb və vəziyyətləri ağırlaşmış.

Bildirilir ki, zəhərlənməyə viskinin səbəb olması ehtimal edilir. Qeyd edək ki, ötənlərdə də içkidən ölüm halları qeydə alınıb. Belə ki, Bakı şəhər sakinləri Sərxan Bayramovun 2022-ci il dekabrın 23-də, Mustafa Mustafayevin isə dekabrın 24-də "kəskin peroral metil spirti ilə ağır dərəcədə zəhərlənmə"

diaqnozu ilə Kliniki Tibbi Mərkəzin Toksikologiya şöbəsinə daxil olaraq vəfat etmələri, Cəlal Həmzəyev, Sənan Teymurov, Elvin Teymurov və Nurlan Nəbiyevin isə "alkoqol zəhərlənməsi" faktı mövcuddur.

İçki zəhərlənmələri necə baş verir? Buna saxta içki səbəb olur, yoxsa dozanın aşılması? Saxta içkini hazırlayanların ölümə səbəb olmasının cəzası nədir?

"Azad İstehlakçılar" Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov "Yeni Müsavat"a deyib ki, alkoqollu içkilərdən zəhərlənmələrlə qanunlardakı boşluqların birbaşa əlaqəsi var: "1995-ci ildə "İstehlakçılar"ın hüquqlarının qorunması haqqında" Qanun qəbul edildi. Sonradan qanuna bir neçə dəfə dəyişikliklər olundu. Qanunu yerinə yetirməli olan dövlət orqanları fəaliyyətsizdir. Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi qarşısına məqsəd qoyub ki, qidanın tarladan və ya fermadan istehlakçılarının sağlamlığına qədər nəzarət sistemi yaradılsın. Bu, çox mükəmməl sistemdir və öhdəsindən gəlmək də asan deyil. Dövlətin biznes qurumları üçün yaratdığı şəraitdən sui-istifadə var - dövlət biznes qurumlarına toxunulmaması siyasəti həyata keçirir. Hökumətin istehlakçılarla bağlı siyasəti ilə AQTA əsasnaməsi məntiqi olaraq bir-birini tamamlamır. AQTA-nın qüsurlar olan qurumlara müdaxilə etmək ixtiyarı yoxdur".

Eyyub Hüseynov deyir ki, belə bir vəziyyətdə biz-

Saxta içkilər öldürür - qanundakı boşluq və...

Eyyub Hüseynov: "Keyfiyyətsiz və təhlükəli araqların və yaxud digər spirtli içkilərin üzərinə məşhur markaların vurularaq baha qiymətə satılması faktları var"

nes qurumları istehlakçı hüquqlarına qəsd edir: "2022-ci ildə alkoqollu içkilərin istehsalı üçün lisenziyalar ləğv olundu. Bu, özlüyündə yaxşı haldır. Lakin sonra 18 şərab müəssisəsinə qarşı 96 araq istehsalı müəssisəsi açıldı. Heç bir məhdudiyyət yoxdur. Harada gəldi, necə gəldi, hansı spirtdən istəsələr araq istehsal edirlər. AQTA fiziki olaraq o qədər istehsal müəssisəsinə nəzarət edə bilməz. Hökumətin əsas strateji istiqaməti biznesin inkişafı ilə bağlıdır. İstehlakçı hüquqları isə tamamilə arxa plandadır. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan istehlakçıları apteklərdə, həkimlərdə növbələrdə duran istehlakçılardır. Azərbaycan insanı 190 ölkə içində qısa ömürlü olduğunu 119-cu yerdə qərarlaşır. Azərbaycan istehlakçı hüquqlarının qorunmasında Afrika ölkələrindən belə geridə qalır. Bu gün Azərbaycanda bazarda insan sağlamlığı üçün təhlükəli və ziyanlı olan çoxsaylı mallar var, o cümlədən də spirtli içkilər satılır".

Eyyub Hüseynov deyir ki, bir neçə ay öncə Şərab İstehsalçıları Assosiasiyası hökumətə müraciət göndərib: "Onlar alkoqollu içkilər bazarındakı həyəcan doğuran durumla bağlı ölçü götürülməsini xahiş ediblər. Lakin bu günə qədər müraciətə cavab verilməyib".

Eyyub Hüseynov deyir ki, bu gün heç kimə gizlin deyil ki, müxtəlif işə obyektlərində Rusiya araqı adı altında gizli sexlərdə hazırlanmış saxta məhsullar satılır: "Hətta kустar üsul-la hazırlanan keyfiyyətsiz və

təhlükəli araqların və yaxud digər spirtli içkilərin üzərinə məşhur markaların vurularaq baha qiymətə satılması faktları da var. Etiketləri ayırd etmək mümkündür, saxta etiketlər tam dəqiq, düz vurula bilmir, keyfiyyəti fərqlənir. Kустar üsulla, ev şəraitində hazırlanan məhsulun butulkasında, boğaz hissədə, qa-pağın yerləşdiyi yerdəki boşluq xəttində üzük formasında maska deyilən iz qalır, buna səbəb isə məhsul hazırlanarkən təmizlənmiş sudan istifadə edilməməsidir. Adi suyun tərkibində duz olduğuna görə orada iz buraxır. Zavod şəraitində isə su tamamilə duzdan təmizləndiyinə görə həmin iz qalmır, keyfiyyətli araqın rəngi ağ olur, aseton iyi verməməli, iyindən bilinməlidir".

Eyyub Hüseynov deyir ki, vaxtaşırı olaraq saxta içkiləri istehsal edənlərin ifşa edilməsi də vəziyyəti dəyişmək gücündə deyil: "Spirtli içkilərin də digər məhsullar kimi yararlılıq müddəti var. Məsələn, araqların yararlılıq müddəti bir ildən artıq deyil və yaxud konyaklar 3 il, şərablardan isə 6 aydan artıq yararlılıq müddəti var. Lakin ölkənin əmtəə bazasında dəfələrlə apardığımız monitoringlərdə şahidi olmuşuq ki, spirtli içkilərin demək olar ki, 90 faizinin üstündə yararlılıq müddəti yazılmayıb. "Spirtli içki uzun müddət qalanda daha yaxşı olar" anlayışı xüsusi şəraitdə, xüsusi qablarda, temperaturda saxlanılan məhsullara aiddir. Spirtli içkinin yararlılıq müddəti bitdikdən sonra onun tərkibindəki sivi yağların miqdarı getdikcə artır və insanlar da bundan zəhərlənə

bilir. Beləliklə, insanların sağlamlığının qorunması üçün bu sahədə daha ciddi işlər görülməlidir. Biznes qurumları üçün elə bir rahat şərait yaranmışdır ki, onlara toxunmaq, yoxlamaq olmaz və onlar da bundan istifadə edərək zərərli spirtli içkilər hazırlayırlar".

Eyyub Hüseynov qeyd edib ki, saxta içkilər xarici ölkələrdən də Azərbaycana gətirilir: "Belə içkiləri qəbul edənlər ölümə üz-üzə qalır, bəzi hallarda isə insanların həyatında sağalmaz izlər qoyur. Normal şəraitdə spirtli içkilər etil spirti ilə hazırlanır. Ancaq bəzi işbazlar daha çox qazanmaq məqsədilə içkiləri metil spirti ilə hazırlayırlar. Metil spirti isə zəhərlənməyə səbəb olur. Çünki metil spirti antifriz, şüşə təmizləyən məhlullar, boyanı durultmaq üçün nəzərdə tutulmuş vasitələr və bu kimi maddələrin hazırlanmasında istifadə edilir. Yəni metil spirti daxilə qəbul etmək üçün nəzərdə tutulmayıb. Metil spirtinin daxilə qəbul edilməsi zəhərlənməyə səbəb olur. Metil spirti bədəndə metabolizma nəticəsində formaldehid və formik turşuya çevrilir. Zəhərlənmə isə formik turşusunun yaratdığı asidozla əlaqədardır. Asidoz nəticəsində sinirlər zədələnir və bununla əlaqəli korluq və yaxud ölüm baş

verir. Zəhərlənmənin ilkin əlamətləri bunlardır: halsızlıq, ürəkbulanma, mədə-bağırsaq pozuntusu, temperaturun qalxması. Vətəndaşlara tövsiyə olunur ki, güvən-mədikləri içkini, yeməyi qəbul etməsinlər".

Qeyd edək ki, mayın 8-də tərkibi insan sağlamlığı üçün zərərli olan saxta spirtli içkilər hazırlayan dəstə üzvləri saxlanılıb. DİN-dən verilən məlumata bildirilir ki, polis əməkdaşları tərəfindən gizli sexlərdə saxta spirtli içkilər hazırlayaraq satış şəbəkəsi quran dəstə üzvlərinə qarşı növbəti əməliyyat keçirilib.

Nəticədə Mikayıl Abbasov və onun rəhbərlik etdiyi dəstənin üzvləri Fərid Məmmədov, Fərid Haqverdiyev, Əhməd Mikayılov, Mehman Cəfərov və Nurlan Zamanov tutulublar. Müəyyən olunub ki, Mikayıl Abbasov Abşeron rayonu Masazır qəsəbəsinə gizli sex yaradaraq adları çəkilən şəxslərlə birlikdə kустar üsulla spirtli içkilər hazırlayıb. Daha sonra bu şəxs paytaxt və bölgələrdə Azər Əsgərov, Rüstəm Qədirli və Rəhim Mirzəxanovun vasitəsilə hazırladığı spirtli içkilərin topdan və pərakəndə satışını təşkil edib.

Tədbirlərin davamı olaraq adıçəkilən sonuncu şəxslərin də saxlanılması təmin edilib. Dəstə üzvlərinə məxsus sex, anbar və mağazalara baxış zamanı xeyli sayda müxtəlif əmtəə nişanları altında qablaşdırılmış saxta spirtli içkilər, yerli və xarici əmtəə nişanı etiketləri, qapaqlar, qidada istifadəsi nəzərdə tutulmayan texniki spirt aşkarlanıb. Təyin edilən ekspertizalar zamanı spirtli içkilərin tərkibinin standartlara uyğun gəlmədiyi və insan sağlamlığı üçün ciddi təhlükə yaratdığı sübuta yetirilib. Aşkar olunan faktla bağlı zəruri əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

□ **Elsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Elan:

Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Tovuz rayon Şöbəsi (keçmiş Tovuz rayon Hərbi Komissarlığı) tərəfindən Məhərrəmov Adil Dursun oğlunun adına verilmiş 051892 sayılı Qarabağ Müharibəsi Veteranı vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycanda aliment verməkdən yayınanların şok statistikasi açıqlanıb. Ölkədə bir il ərzində aliment öhdəlikləri üzrə borclu və cavabdeh şəxslərin axtarışa verilməsinə dair rəsmi statistikadan aydın olur ki, 2023-cü ildə 11 217 nəfər aliment öhdəlikləri üzrə borclu və cavabdeh şəxs kimi axtarışa verilib. Nəticədə aliment ödəməkdən yayınan 6661 nəfərin yeri müəyyən edilib.

Aliment ödəmək istəməyən 4 556 nəfərin axtarışı işin sonuna kimi nəticəsiz qalıb.

Rəsmi statistikaya görə, ötən il aliment öhdəlikləri üzrə borclu və cavabdeh şəxslər 2022-ci ilə müqayisədə 106 faiz təşkil edib ki, bu da artım deməkdir.

Alimentdən boyun qaçıran ciddi problemdir və burada ən çox əziyyət çəkən də günahsız uşaqlardır. Bu problemin həlli üçün ötənlərdə Aliment Fondunun yaradılması təklif edilib. Mərhum Qənirə Paşayeva bunun üçün uzun müddət çalışmışdı. Daha sonra bu təkliflə rəsmi qurumlar, şəxslər, deputatlar, Ailə, Qa-

zazancı qeyri-müntəzəm olarsa, yaxud tərəflərdən birinin marağını əhəmiyyətli dərəcədə pozduğu halda alimentin miqdarı məhkəmə tərəfindən hər ay ödənilməli olan sabit pul məbləğində müəyyən edilə bilər.

Alimentlə bağlı qətnamənin icrasını aliment ödəməli olan valideynin yaşayış yeri üzrə icra şöbələri və Probasiya xidməti həyata keçirir. İlk növbədə, cavabdehə icraata başlamaq haqqında qərar göndərilir və icranı 10 gün müddətinə könnüllü təmin etməsi təklif olunur. Qərar könnüllü icra olunmadıqda şəxsin mülkiyyətində hər hansı əmlakın olub-olmamağı barəsində müvafiq orqanlara sorğu göndərilir. Əmlakı müəyyən olunarsa, tələb onun əmlakına yönəle bilər. Həmin şəxsin rəsmi iş yerinin olub-olmamağı da müəyyənəndirilir. Şəxsin barəsində məcburi gətirmə və axtarış tədbirləri, ölkədən çıxışına məhdudiyyət qoyulması kimi tədbirlər də görülməli. Belə ki, alimentin üzrsüz səbəbdən icra edilməsinə görə borclu şəxslər inzibati Xətalar Mə-

Aliment problemindən

çıxış yolu - fond niyə yaradılırmır?

Musa Quliyev: "Bunun həm müsbət, həm də mənfi tərəfləri var..."

Novella Cəfəroğlu: "Hələ 15 il əvvəl bu fondun yaradılmasını təklif etmişdik, amma..."

Lakin borclu tərəf dövlətə borclu qalır və sonradan o borclar ödənilməlidir. Bunun üçün bir çox ölkələrdə Aliment Fondu yaradılıb.

Məsələn, Latviyada Uşaqların təminatı ilə bağlı vəsaitlərə dair Zəmanət Fondu, Böyük Britaniyada Uşaqların təminatı ilə bağlı Agentlik, İsraildə Milli Sığorta Xidməti, İspaniya və Bəhreynə Alimentlərin tutulması üzrə Zəmanət Fondu, Polşada Dövlət Aliment Fondu,

minmişdir və Aliment Fondu da bu qanunun tələbləri əsasında fəaliyyətə başlamışdır. Qazaxıstanda bu təşəbbüs reallaşmasa da, geniş müzakirə edilir.

Bəs ölkəmizdə bu məsələ niyə reallaşmır?

Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışib. Millət vəkili qeyd edib ki, Aliment Fondunun yaradılmasının həm müsbət, həm də

Kartında pulu olan şəxslərə xəbərdarlıq

"Əfsuslar olsun ki, yay mövsümünün gəlişi ilə bağlı müxtəlif işbazlar tərəfindən vətəndaşın etibarından sui-istifadə etməklə dələduzluq halları müşahidə olunur. Həmin işbazlar turpəket satmaq, hotel bron etmək, həmçinin aviabilet almaq məqsədilə vətəndaşların pulunu mənimsəyirlər".

Musavat.com-un məlumatına görə, bu barədə Daxili İşlər Nazirliyindən bildirilib.

Qeyd olunub ki, bu sferada kibercinayətkarlıq faktı da danılmazdır.

"Belə ki, tanınmış tur şirkətlərinin sayt interfeysini yaratmaqla vətəndaşlara ucuz qiymətə turpəketlər təklif oluna bilər. Şimikləndirici vədə aldanıb linkə daxil olaraq bank kart məlumatlarını yazdıqda isə hesabdakı vəsait sıfırlanır.

Vətəndaşlarımızın diqqətinə çatdırırıq ki, turpəket almağından əvvəl mütləq araşdırma aparsınlar, inandıqları turizm şirkətlərinə müraciət etsinlər, şübhəli linklərə daxil olmasınlar. Dələduzluqla üzleşdikləri təqdirdə isə mütləq polis orqanlarına müraciət etsinlər".

dın, Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi də çıxış edib. Ancaq məsələ həllini tapmır.

Mahiyyət bundan ibarətdir ki, aliment fond tərəfindən ödənilir, cavabdehlər isə vəsaiti həmin fonda köçürür, bu dövləti tələb kimi həyata keçirilir.

Qeyd edək ki, 2024-cü ildən Azərbaycanda alimentin minimum məbləği qaldırılıb. Belə ki, Azərbaycanda alimentin minimum məbləği və ya miqdarı 220 manatdan 235 manata qaldırılıb. "Azərbaycan Respublikasında 2024-cü il üçün yaşayış minimumu haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu"na əsasən, bu il üçün yaşayış minimumu uşaqlar üçün 235 manat məbləğində müəyyən edilib.

Aliment uşağın sayından asılı olmayaraq, valideynin daimi qazancının və ya başqa gəlirlərinin müəyyən hissəsi qədər tutulur. Əgər valideynin

cəlləsinin 528-ci maddəsi ilə məsuliyyətinə cəlb oluna bilər. Bundan da nəticə çıxarmayan borcluya sonuncu dəfə xəbərdarlıq edilir, barəsində materiallar toplanılaraq Cinayət Məcəlləsinin 306.1 maddəsi ilə cinayət işinin açılması üçün Ədliyyə Nazirliyinə təqdimat verilir. Həmin maddə ilə borclu cərimə, ictimai işlər, islah işləri və ya 3 ilədək müddətə azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırılır. Beləliklə, qanunda borclunun qətnaməni icra etməsi üçün kifayət qədər məcburiyyət tədbirləri, etmədiyi təqdirdə isə cəza növləri mövcuddur. Lakin ölkədə aliment ödəməkdən yayınanların sayı durmadan artır.

Dünya praktikasında isə bir sıra ölkələrdə valideyn haqlı səbəblərdənimenti ödəyə bilmədikdə dövlət o öhdəliyi öz üzərinə götürür.

Niderlandda Aliment üzrə Federal Büro, İsveçdə Dövlət Sığorta Agentliyi, ABŞ-da Aliment orderlərinin icrası üzrə Federal Ofis və Ştatların Agentlikləri, Kanadada Aliment orderlərinin icra Agentliyi, Avstraliyada Uşaqlara Dəstək Agentliyi fəaliyyət göstərir. Ayrı-ayrı ölkələrdə fondlar müxtəlif səlahiyyətlərə malikdir və geniş funksiyalar icra edir.

Böyük Britaniya və İsraildə fondun əsas məqsədi aliment ödəməkdən yayınan şəxslərin axtarışı və ödənişlərin tutulmasıdır. Bir sıra ölkələrdə (Litva, Latviya, İspaniya, Bəhreyn, Polşa, Fransa) dövlət valideynlərdən hər hansı biri öz öhdəliklərini icra etməkdən imtina edərsə, həmin fond bu öhdəliyin icrasını öz üzərinə götürür.

Postsovet ölkələrindən Estoniyada 2017-ci ildən "Ailəvi kompensasiyalar" haqqında qanun qüvvədə

mənfi tərəfləri var: "Müsbət tərəfi ondan ibarətdir ki, valideynlər aliment verməkdən yayındıqda aliment dövlət və yaxud yaradılmış fond tərəfindən alınacaq.

Mənfi tərəfi isə ondan ibarətdir ki, bu prosesin bir mexanizmi yoxdur. Yeni fondun ödədiyi vəsaiti ata və yaxud anaların vaxtında ödəməsinin təmin etmək hansı nə şəkildə həyata keçiriləcək? Bu mexanizm olmadığından Aliment Fondunun yaradılması aliment verməkdən yayınan valideynləri məsuliyyətdən kənarda qoyacaq. Hətta ola bilər ki, hansısa ailələr süni şəkildə boşanaraq rahat şəkildə fondan aliment almağa çalışsın. Yeni bu cür addımlarla da qarşılaşa bilərik.

Hesab edirəm ki, ilk növbədə aliment ödəməkdən yayınan insanlara qarşı ciddi inzibati tədbirlər görülməli, onları məcburi işə cəlb etmək lazımdır və onların aldıkları

əmək haqqı fonda yönəlməlidir. Çünki müşahidə edirik ki, alimentdən yayınan insanların sayı heç azalmır, əksinə, getdikcə daha da artır.

Aliment Fondunun yaradılması əlbəttə ki, alimentlərin vaxtında ödənilməsinə təminat verə bilər. Amma valideynin üzərinə düşən hüquqi vəzifəni Aliment Fonduna yönəltmək həmin insanları həm məsuliyyətsiz edəcək, həm də eyni zamanda mənfi meyllərə gətirib çıxara bilər.

Məlum olduğu kimi, Milli Məclisin Ailə, Qadın və Uşaq Məsələləri Komitəsinin sədri Hicran Hüseynova bir neçə dəfə Aliment Fondunun yaradılması i təklifi ilə çıxış edib. Hər halda, gerek mexanizm tapılsın, ondan sonra. Bəzən qanunlar qəbul edirik, amma sonra görürük ki, qanunlar kağız üzərində qalır və icra olunmur. Ona görə ki, icra mexanizmi mükəmməl olmur, ya da ümumiyyətlə praktikada nəzərdə tutulan şəkildə işləyə bilmir.

İstənilən halda bu məsələni gündəmdə saxlamaq və həlli üçün çalışmaq lazımdır".

Hüquq müdafiəçisi və Dilarə Əliyeva adına Azərbaycan Qadın Hüquqlarını Müdafiə Cəmiyyətinin sədri Novella Cəfəroğlu Azərbaycanda Aliment Fondunun yaradılmasının çox vacib

olduğunu bildirdi: "Aliment Fondunun yaradılmasını ilk dəfə biz 15 il əvvəl təklif etmişdik. Belə bir fondun yaradılmasının əleyhinə olanlar bu problemlərlə üzleşməyiblər.

B problemə üzleşənlər bizim quruma gəlirlər. Ona görə də 15 il əvvəl biz bu məsələni qaldırdıq ki, atalar aliment ödəmirlər və bundan da ən çox əziyyət çəkən uşaqlar olur, ona görə də aliment verməyən şəxsləri məcburi işə cəlb etsinlər. Çünki araşdıranda məlum olur ki, aliment verməyənlərin bir çoxu işsizlərdir. Beləliklə, onları işlə təmin etsinlər və onlar da məcburi şəkildəimenti ödəsinlər. Bəli, görürük ki,imenti ödəməyənlər hətta həbs olunurlar, amma bunun da təsiri yoxdur.

Ölkədə uşaqpulunu da vermək istəmirik. Ana, valideyn alimenti də ala bilməyində bəs uşaqlarını necə böyütsün?

Bir çox ölkələrdə artıq bu cür fondun yaradılması praktikası var. Ona görə də hesab edirəm ki, Azərbaycanda da Aliment Fondunun yaradılması çox vacibdir, lazımdır. Həm uşaqların, həm də qadının əzablarından azad olması üçün".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

ÜSAVAT

Son səhifə

N 80 (8453) 9 may 2024

100 yaşına çatan qadının məsləhəti

100 yaşlı Coys Preston uzunömürlüyün sirrini açıqlayıb. Preston onun kimi 100 yaşına qədər yaşamaq istəyənlər üçün faydalı məsləhətləri sadalayıb.

Həç vaxt evli olmayan Preston bir əsr yaşamağını məhz subay olmağı ilə əlaqələndirib. Coys həç vaxt evlənməyən uşaqsız qadınların həyat yoldaşına "səbr etmək" məcburiyyətində olmadığı üçün ən sağlam və ən xoşbəxt insanlar olduğunu bildirib.

Preston evli olmasa da, tək deyil, əksinə, çoxlu dostu var və vaxtının əhəmiyyətli hissəsini onlarla keçirir. Üstəlik, onun kimi 100 yaşında olmaq istəyən gencələrə tövsiyə edir: "Əylənmək üçün çoxlu dostlar qazanın".

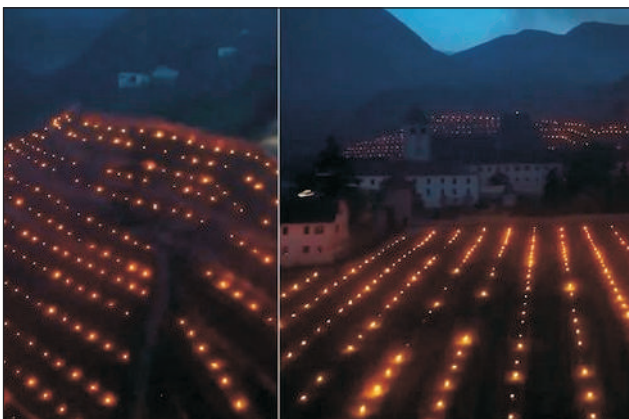
Qeyd edək ki, İngiltərənin Stockport şəhərində yaşayan Coys Preston düz bir əsr əvvəl, 1924-cü ildə anadan olub. Onun 100 illik həyatı rəngarəng məqamlarla zəngindir. Uzun müddət pambıq aradıma şirkətində çalışan Preston təxminən 90 il pianoda ifa edib və müxtəlif xorlarda oxuyub. Həm də səyahətçi olan Preston dostları ilə dünyanı gəzməyə üstrünlük verir.

Qohumlarının dəfninə getdilər, tabutdan başqa adam çıxdı

Moldovada bir dəfn mərasimində ailə tabutda qohumlarının deyil, başqa bir şəxsin olduğunu aşkar edib. Hadisə bir neçə il əvvəl yaşanıb. Yaşlı bir qadın COVID-19-dən ölüb və ailəsi cənazəyə toplanıb. Mərhumun cəsədi koronavirus infeksiyasının yayılması üçün qara torbaya qoyulub. Qohumlar tabutu alanda qapağın üzərindəki bozaldan utamblar və tabutların çəp-baş qaldığından şübhələnilər.

Artıq qəbiristanlıqda, tabut açılarda məlum olub ki, tabutda naməlum kişinin cəsədi var. Qohumlar meyitxanaya gedərək qarışıqlıq olduğunu bildiriblər. Morq işçiləri vəziyyətə dərhal reaksiya veriblər, tez tabutları dəyişdiriblər və mərhumlarını ailəsinə veriblər.

İtalyanlar üzümü şaxtadan belə qoruyur

İtaliyada kəndlilər soyuq havalardan məhsullarını qorumaq üçün orijinal üsula baş vurublar. Belə ki, Cənubi Tirol vilayətinin şərabçıları üzüm bağlarında minlərlə məşəl yandırırıblar. Bu yolla onlar bağların ətrafındakı havanı qızdırmaq və şaxtalı havanın bitkiləri korlamasının qarşısını almaq istəyiblər. Sosial şəbəkələrdə bununla bağlı gözoşxayan kadrlar yayılıb.

Qadın 6 yaşlı oğlunu timsahlarla dolu kanala atıb

Hindistanda qadın altı yaşlı oğlunu timsahlara atdığı üçün nəzarətə götürülüb. Qeyd olunur ki, hadisə Karnataka ştatında baş verib. Polisdən verilən məlumata görə, axşam saatlarında 32 yaşlı qadın və onun 36 yaşlı əri ortaqları üstündə mübahisə ediblər. Münaqişə yerli sakinin oğlunu kanala atması ilə başa çatıb. Hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları və xilasedicilər yalnız şəhər açıldıqdan sonra oğlanın axtarışlarına başlaya biliblər. Uşaq timsahın ağzında tapılıb. Heyvan uşağın sağ əlini qismən dişləyib. Nəticədə məhkəmə oğlanın valideynlərini iki həftə müddətinə nəzarətə götürüb. Eyni zamanda qadın hər şeyi ərinin üzərinə atıb. Onun sözlərinə görə, əri eşitmə və nitq problemlərindən əziyyət çəkən xəstə oğlunu öldürmək istəyib.

Stresdən necə qurtulaq?

Baylor Tibb Kollecinin (ABŞ) psixiatri Asim Şahın sözlərinə görə, tənha insanlar stresin təhlükəli təsirlərinə ən çox həssasdırlar. Fakt budur ki, bir insanın dəyişmiş davranışına başqalarının reaksiya verməsi dolayısı ilə psixoloji vəziyyətin pisləşməsinə kömək edir.

Şah stresin tədricən yığıldığını bildirir. Bununla belə, əhəmiyyətli simptomların (saç tökülməsi və sağlamlığın açıq şəkildə pisləşməsi kimi) görünməsi üçün aylar çəke bilər. Psixiatrik fikrincə, daim tək qalmaq insanı yaxınlarının dəstəyini almaq imkanından məhrum edir. Bundan əlavə, həmkarları, ailəsi və dostları insanın davranışında stressdən xəbər verən dəyişiklikləri ilk olaraq hiss edirlər.

Həkim qeyd edir ki, stressin ilkin əlamətləri emosional soyuqluq, həyata marağın itməsi, vaxtla həzz gətirən işlərdə məşğul olmaq istəməmək, əsəbilik, qorxu, yemək vərdişlərində dəyişiklik ola bilər. Eyni zamanda əsəb gərginliyi yaşayan insan stres keçirdiyini dərhal anlamağa bilər. Nəticədə müalicə gecikir və psixi sağlamlıq pisləşir. Stres insanın fizioloji sağlamlığına da mənfi təsir göstərərək, yuxusuzluğa, ürək-damar xəstəliklərinə və immunitetin azalmasına səbəb ola bilər.

Orta dərəcəli stres altında emosional fonu düzəltmək üçün Dr. Şah fiziki fəaliyyət və istirahət məşqlərindən başlamağı tövsiyə edir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dünyanın ən sürətli böyüyən bitkisi bambuk, bir gündə 90 sm qədər uzanır.
- * Ortalama bir aysbərqin ağırlığı 20 milyon ton.
- * 18 fevral 1979-cu ildə səhra çölünə qar yağmışdı.
- * Dünyanın ən böyük şəkər ixracatçısı Kubadır.
- * Eskimo dilində qar yağmurlarının fərqlərini təsvir etmək üçün istifadə edilən iyirmidən çox söz vardır.
- * Ən yaxın olduqları nöqtədə, Rusiya və Amerikanın bir-birlərinə uzaqlıqları dörd km deyil, daha azdır.
- * Monakonun milli orkestri ordusundan daha geniş bir heyətə malikdir.
- * Ortalama olaraq, Amerikada gündə üç ədəd cinsiyyət dəyişdirmə əməliyyatı reallaşmaqdadır.
- * Amerikada hər saat 40 adam xərcəngdən həyatını itirir.
- * İrəli doğru bir addım atıldığında, insan bədənindəki 54 əzələ çalışır.
- * İnsan beyninin ortalama ağırlığı 1.3 kg.
- * Birinin yüzünü xatırlamaq üçün beynin sağ tərəfi istifadə edilir.
- * Yetkin bir insan gündə ortalama olaraq 23 min dəfə nəfəs alır.
- * Qaşları yuxarı qaldırmaq üçün 30 əzələni hərəkətə keçirmək lazımdır.
- * Kişilər qadınlara görə on qat daha çox rəng kuru olurlar.
- * Uşaqlar baharda daha çox böyüyür.

Dünyanın ən varlı insanları hansı şəhərlərdə yaşayır?

açıqlanıb. Reyting "Henley & Partners" və "New World Wealth" tərəfindən tərtib edilib.

İlk 50-likdə ABŞ-ın 11 şəhəri yer alıb, o cümlədən reytingə başçılıq edən Nyu York. Şəhərdə 349,5 min milyoncu, 744 sentimilyoncu və 60 milyarder yaşayır. İkinci yerdə San Fransisko (305,7 min milyoncu) qərarlaşıb. İlk üçlüyü 10 il əvvəl siyahıya başçılıq edən Tokio (298 300 milyoncu) tamamlayır. Singapur şəhər-dövləti (244,8 min milyoncu) son on ildə super varlı insanların sayında 64% artımla ilk dəfə iki pillə irəliləyərək 4-cü yere yüksəlib.

"Henley & Partners"-in baş direktoru Yorq Şteffen qeyd edib ki, şəhərlərin rifahının artımında əsas amillər son illərdə maliyyə bazarlarında yüksək göstəricilər olub. Çin ən zəngin şəhərlər sıralamasında diqqəti cəlb edir, Pekin (125,600 milyoncu) son on ildə milyonçuların sayının 90 faiz artması nəticəsində ilk dəfə ilk 10-luğa daxil olub. Daha sonra isə sırada Şanxay (123,4 min), Şençjen (50,3 min), Quancjou (24,5 min) və Hanqjou (31,6 min) gəlir. Dünyanın ən zəngin şəhərlərinin 2024-cü il reytinginə dünyanın 97 şəhərində varlı insanların sayı barədə məlumatlar daxildir.

TikTok ABŞ hökumətini məhkəməyə verir

Konqresin ABŞ Konstitusiyasına zidd olan görünməmiş bir addım atıldığını qeyd ediblər. "Həç bir şübhə yoxdur ki, qanunvericilik 19 yanvar 2025-ci ildə TikToku bağlayacaq və platformadan başqa heç bir yerdə mümkün olmayan şəkildə ünsiyyət qurmaq üçün istifadə edən 170 milyon amerikalını susduracaq", - TikTokun bəyanatında qeyd olunub.

Xatırladaq ki, aprelin 24-də ABŞ prezidenti Co Bayden ölkədə TikToku bloklaşdırması ilə bağlı qanun imzalayıb. Qanuna əsasən, şirkətin bu xidməti ABŞ şirkətinə satması üçün doqquz ay var. Öz növbəsində TikTok məcburi satışın mümkün olmadığını bildirib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500